

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 9 · 16. oktober
Sesjonen 2024–2025

Møte onsdag den 16. oktober 2024 kl. 10

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr. 9):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten [10:00:00]: Representanten Liv Kari Eskeland, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra Senterpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om permisjon for representanten Åslaug Sem-Jacobsen i tiden fra og med 17. til og med 23. oktober for å delta i ASEANs interparlamentariske forsamlings sesjon i Laos og bilateralt besøk til Thailand.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Olav Urbø, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten [10:00:30]: Representanten Helge André Njåstad vil framsette et representantforslag.

Helge André Njåstad (FrP) [10:00:41]: På vegner av Framstegspartiets stortingsrepresentantar Tor André Johnsen, Sylvi Listhaug og meg sjølv har eg gleda av å setja fram eit representantforslag om å kjempa ned ungdoms- og gjengkriminalitet og ta tryggleiken tilbake.

Presidenten [10:00:55]: Representanten Marius Arion Nilsen vil framsette et representantforslag.

Marius Arion Nilsen (FrP) [10:01:07]: På vegne av Fremskrittspartiets representanter Frank Edvard Sve, Morten Stordalen, Sylvi Listhaug, Alf Erik Bergstøl Andersen og meg selv har jeg gleden av å sette fram et representantforslag om å redusere bompengebelastningen på E39 Mandal–Kristiansand.

Presidenten [10:01:27]: Representanten Geir Jørgensen vil framsette et representantforslag.

Geir Jørgensen (R) [10:01:44]: På Verdens matvare-dag er det en stor glede å få legge fram et representantforslag på vegne av Rødts representanter Marie Sneve Martinussen og meg selv om norsk tilslutning til FNs erklæring om rettighetene til bønder, UNDROP.

Presidenten [10:02:02]: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:02:07]

Muntlig spørretime

Presidenten [10:02:09]: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Trygve Slagsvold Vedum, Jon-Ivar Nygård og Kari Nessa Nordtun vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Nikolai Astrup.

Nikolai Astrup (H) [10:02:35]: Finansministeren har tidligere forsvart sitt forslag til exitskatt ved at det sikrer likebehandling. Ifølge finansministeren skal skatten sikre at folk som flytter ut, betaler skatt på verdier opparbeidet i Norge på lik linje med dem som bor her. Det er beviselig feil. La meg forklare hvorfor:

I Norge betaler vi skatt når verdier realiseres, enten det er gjennom utbytte eller salg. Med regjeringens forslag til exitskatt vil de som flytter ut, få fastsatt en skatt som er helt uavhengig av om verdiene senere faller eller stiger. La oss veldig hypotetisk tenke at finansministeren har en god idé. Noen investerer 10 mill. kr for 10 pst. eierandel i denne idéen. Da er finansministerens selskap verdt 100 mill. kr, og hans exitskatt vil fastsettes på en verdi av 90 mill. kr, men selskapet har ingen inntjening, og de 90 mill. kr finnes kun på papiret.

Senere viser det seg, som for mange gründere, at ideen ikke var så god som finansministeren trodde. Selskapsverdi faller til bunns, men skattekravet består som om verdiene var intakte. Med andre ord risikerer finansministeren å betale skatt av verdier han ikke har, og ikke har noen mulighet til å oppdrive. Sikkerhetsventilen er at finansministeren kan flytte tilbake til Norge innen tolv år og få skattekravet slettet.

La oss tenke oss at finansministeren har funnet den store kjærligheten og fulgt sitt eget råd om å få flere barn, men hans nye kjærlighet nekter å flytte fra solfylte California til Stange. Det er ikke uten omkostninger å bryte opp. Hadde derimot finansministeren blitt boende i Norge, hadde den latente skatteregningen forsvunnet i takt med at verdiene falt.

Mener finansministeren virkelig at dette er likebehandling, og forstår han hvorfor denne skatten gjør at flere vil reise ut før idéen har fått en verdi, og at færre vil ønske å komme hit for å bygge selskaper i Norge?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:04:28]: Hvis konen min ser på: Jeg har ikke tenkt å flytte til California og få flere barn, bare for å ha sagt og klargjort det en gang for alle. (Munterhet i salen.) Jeg er veldig fornøyd med de to barna jeg har, og den konen jeg har. Det var

den spøkefulle delen av representanten Astrups spørsmål, og nå skal jeg gå over til det mer alvorlige.

I Norge har vi nå et skattesystem der alle skal bidra. Det er hele poenget med skattesystemet. Den som har lav inntekt, høy inntekt, store kapitalinntekter, stor formue, liten formue – alle skal bidra i spleiselaget. For Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering har det vært viktig at når vi ser på skattepolitikken, har vi ønsket å gi skatteuttak til det brede lag av befolkningen. I budsjettet vi legger fram nå, er det lavere moms på vann og avløp. Vi mener at det er viktig, for det vet vi at kommer fram til alle norske husstander.

Senterpartiet og Arbeiderpartiet har vært opptatt av en fritaksmetode, for det skal være gunstig å investere i Norge, det skal være gunstig å drive næringsvirksomhet. Vi ønsker da heller ikke å beskatte de ulike leddene i en investeringskjede. Derfor er det mange i Norge som har et holdingselskap. Astrup kjenner sikkert mange av dem som har et holdingselskap. De gjør ulike investeringer, og vi lar det være bare bedriftsbeskatning. Men i det øyeblikket en kapitalsterk person skal realisere verdiene, skal også han eller hun skatte. Akkurat som snekkeren, rørleggeren, sykepleieren og læreren må skatte, skal også den personen skatte på det tidspunktet.

Jeg mener at vi skal ha en fritaksmetode, for det er investeringsvennlig og investeringskløkt. Da kan vi ikke ha et skattehull som gjør at hvis en har bygd opp store verdier fordi det er et gunstig norsk skattesystem, slipper en å betale skatt den dagen en flytter ut. Det er meget ugunstig for hele den norske skattemoralen hvis de som bygger opp mest kapitalinntekter, ikke skal få sine verdier til beskatning ved å flytte ut av Norge. Det er det verdimeslige grunnlaget for at vi mener den justeringen vi nå gjør når det gjelder utflyttingskatteregimet, er klok og riktig. Verdier opptjent i Norge, skal beskattes til Norge.

Nikolai Astrup (H) [10:06:33]: Jeg merker meg at finansministeren overhodet ikke svarer på spørsmålet. Han kom med en viktig presisering overfor sin kone, og det kan jeg forstå, men dette handler altså om likebehandling.

Det er ingen som er uenig i at verdier som er opparbeidet i Norge, også må komme til beskatning her. Men det må være på lik linje med dem som bor i Norge. Og mitt spørsmål var om det rett og slett er slik at det regjeringen nå har foreslått, er reell likebehandling mellom dem som bor her, og dem som flytter ut.

For å ta et eksempel, som kanskje finansministeren kan kjenne seg igjen i. Hvis finansministeren planter 100 mål med havre og 100 mål med bygg, så skal han beskattes av den potensielle avlingen i april. Så blir det ikke noen avling av ulike grunner – tørke, flom. Ville han

vært fornøyd med et slikt system? Det er det han nå har foreslått for dem som flytter ut.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:07:23]: Jeg mener dette er en helt fordreid virkelighet som Astrup her ønsker å framstille.

Dette er et regelverk som er langsiktig – det har en tolvårsplan. Og det er en mulighet til tolv års utsettelse før man flytter hjem hvis man ønsker det. Og så må man heller ikke melde skattemessig flytting ut av Norge hvis man ikke vil det. Man kan være skattemessig bosatt i Norge, selv om man driver virksomhet et annet sted, om man bor et annet sted – at man i en periode av livet ønsker det. Hvis man flytter ut av Norge, er poenget at det vi legger opp til, er at man skal skatte av de verdiene man har bygd opp i Norge – gjerne betale den skatteregningen man tar med seg, med en gang man flytter. Hvis man ikke vil det, kan man utsette den skatteregningen i tolv år.

Vi har hatt en bred høring, for vi så at det var noe i det forslaget vi kom med som slo feil ut, f.eks. ved dødsfall. Derfor har vi gjort endringer på det, slik at det skal bli mer fleksibelt, mer forutsigbart og trygt for dem som flytter ut. Men vi må ha en skattepolitikk som gjør at de som bor i Norge, og de som flytter ut av Norge, behandles likt, og at verdier som er opptjent i Norge, skal beskattes til Norge. Det er en del av det norske spleiselaget.

Nikolai Astrup (H) [10:08:30]: Jeg merker meg at finansministeren enten ikke kan eller vil svare på spørsmålet jeg stiller.

La meg da ta et nytt eksempel på forskjellsbehandlingen regjeringen foreslår i exitskatten. I Norge betaler vi 37,84 pst. skatt på gevinster ved salg eller utbytte. For dem som flytter ut, foreslås et helt annet regime. Og uten at forslaget har vært på høring, foreslår regjeringen å innføre en exitutbytteskatt, der 70 pst. av utbyttet man tar ut etter utflytting, skal gå til å nedbetale fastsatt exitskatt. På toppen av dette kommer kildeskatt på 15–25 pst, som skal betales til Norge, som da er en skatt på verdier som allerede er ilagt utflyttingsskatt. I tillegg må det betales utbytteskatt til det landet man har flyttet til. Sverige har f.eks. 30 pst. utbytteskatt, Danmark har 42 pst., for å nevne to eksempler. Mange gründere og næringsdrivende er bekymret for at dette medfører at mer enn 100 pst. av utbyttet vil gå til skatt.

Jeg vil derfor invitere finansministeren til å oppklare faktum. Mitt spørsmål er enkelt. Sverige har utbytteskatt på 30 pst. Vil en gründer som flytter til Sverige og betaler 70 pst. av utbyttet som nedbetaling på utflyttingsskatt, risikere å betale hele utbyttet i skatt?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:09:38]: Hvis man tar ut aktivt utbytte når man har flyttet ut, kan

man, hvis vi ikke hadde hatt den type regel, sørget for at man ikke satt igjen med verdier i selskapet den dagen man måtte realisere dette etter tolv år. Hvis man har en skatteregning til Norge, må man gjøre opp den skatteregningen. Det er det i utgangspunktet er, beregnet som din skatteregning. Når man tar ut utbytte, betaler man ned på den.

Det er lov å ha ulike syn på dette, men det vi nå diskuterer i Norge, diskuteres i land etter land. Man ser at det er et problem at de som har de aller største kapitalinntektene, ikke får sine verdier til beskatning.

Tyskland er det andre landet som har en tilsvarende ordning som det vi har i Norge, nettopp fordi de mener det er riktig. Vi har en diskusjon i G20-landene med finansministrene i de 20 største økonomiene som har akkurat den samme diskusjonen: Hvordan skal man sørge for at også de som har de aller største kapitalinntektene, skal bidra tilbake til spleiselaget, ikke bare vanlige arbeidsfolk? Derfor er det riktig og viktig at vi nå innfører en exitskatt i Norge.

Nikolai Astrup (H) [10:10:43]: Jeg merker meg at finansministeren nok en gang ikke svarer på spørsmålet. Det var ikke et veldig komplisert spørsmål: Risikerer man å betale alt i skatt ved utbytte? Det vi ber om, er likebehandling. Det logiske ville være at man betalte 37,84 pst., inklusiv kildeskatt, når man tar ut utbytte etter at man har flyttet fra Norge – det vil være en reell likebehandling, som om man bodde i Norge – og at verdien som er fastsatt i utflyttingsskatten, justeres ned tilsvarende det utbyttet man har tatt ut, for å reflektere at man har begynt å betale ned på den utflyttingsskatten som er fastsatt.

La meg gjenta spørsmålet: Kan finansministeren bekrefte at utflyttere som tar utbytte for å betale exitskatt, kan komme til å betale mer i skatt enn de får i utbytte – ja eller nei?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:11:36]: Dette er jo ikke en ekstra skatt som innføres: En har en gevinst som en skal beskattes av, en har en skatteregning, og når en da tar utbytte, går en del av det utbyttet til å betale den skatteregningen en har. Det er ikke en ekstra, ny skatt på det. Det er en skatt på den beregnede verdien en har fått, den gevinsten en har fått, og dermed skal en betale skatt på den gevinsten en har fått. Og så er det langsiktig, det er en tolvårsplan. En kan realisere det når en flytter ut. Og vi tetter et aktivt skattehull, for dagens system har gjort at det kan være mye mer gunstig å flytte ut av Norge hvis en har bygd seg opp store verdier her, f.eks. hvis en har lagt verdiene inn i et holdingselskap. For vi har en gunstig fritaksmetode som gjør at vi ikke skattlegger hvert ledd, noe som gjør at en kan investere der kapitalen flytter best, og når en da skal

realisere det, må en skatte tilbake til det norske fellesskapet. Derfor har vi en slik utflyttingsskatt.

Nikolai Astrup (H) [10:12:35]: Det er litt urovekkende at finansministeren ikke svarer på spørsmålet. Det er ikke et vanskelig spørsmål. Jeg kan gjerne gjenta det, slik at finansministeren har muligheten til å oppklare for Stortinget hva som er tenkt. Kan han da bekrefte at utflyttere risikerer å betale 70 pst. av utbyttet til utflyttingsskatt, samt kildeskatt til Norge og utbytte-skatt i tilflyttingslandet?

La meg legge til at kildeskatt på toppen av fastsatt utflyttingsskatt er dobbelt beskatning. Det er ikke til å komme utenom. Men dette har ikke Finansdepartementet tenkt på, for de har ikke sendt det på høring, de har ikke fått tilbakemeldinger. Tilbakemeldingene fra landets ledende skatteadvokater, fra gründere og fra bedrifter er relativt entydige. Dette medfører at flytter man f.eks. til Danmark – la oss si at finansministerens nye store kjærlighet er dansk, og at han flytter dit med sin idé – skal han altså betale 70 pst. til nedbetaling av utflyttingsskatt, han skal betale 15 pst. kildeskatt, og så er det 42 pst. utbytteskatt til Danmark minus kildeskatten til Norge. Da er man over 100 pst. Kan finansministeren bekrefte det?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:13:42]: Nå kom Astrup tilbake til kjærlighetslivet mitt. Det er veldig bra, så jeg skal ikke ha noen ny kjærlighet. Jeg må bare få sagt det en gang til.

Slik som Astrup snakker nå, virker det som at hvis en flytter ut av Norge, er det rett å ikke betale skatt. Poenget er at vi skal ha et system der en skal gjøre opp den skatteregningen en har på de opptjente verdiene en har i Norge – akkurat som sykepleiere, lærere og andre. Vi har skatteavtaler med ulike land, som er veldig tydelige og veldig regulerte, slik at en skal unngå dobbeltbeskatning. Det er nettopp derfor vi har noen skatteavtaler med en rekke land, slik at vi ikke får slike utslag som Astrup her problematiserer, men en skal betale den skatteregningen en har, tilbake til det norske fellesskapet. Og så vil de skatteavtalene vi har, og som vi har over hele verden, regulere den direkte beskatningen mellom Norge og det landet en flytter til.

Nikolai Astrup (H) [10:14:38]: Jeg må si at jeg synes ikke det er spesielt tillitvekkende at finansministeren ikke klarer å svare på et enkelt spørsmål. Det er et spørsmål om man risikerer å betale like mye eller mer av utbytte i skatt med den nye exitutbytteskatten, og det er da finansministeren ikke i stand til å svare på. Vi må vi tolke det slik, for det kan jo ikke stå på viljen når man står foran landets nasjonalforsamling og skal svare på spørsmål fra oss.

Så handler ikke dette om ikke å betale skatt; det handler om at vi skal ha likebehandling, og det er det finansministeren har begrunnet forslaget i. Finansministeren har vært tydelig på at de som flytter ut, skal betale skatt på verdier opparbeidet i Norge, som om de bodde i Norge. Det er Høyre helt enig i, men det er ikke det regjeringen har foreslått, og det er problemet. Derfor ber jeg igjen finansministeren klargjøre: Er det slik at man risikerer å betale mer i skatt når man tar ut utbytte, enn det utbyttet utgjør?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:15:44]: Ast-rup legger en del premisser i sine spørsmål. Det er greit nok at han ikke er fornøyd med svaret, men poenget er at utbytteskatt behandles i de skatteavtalene vi har med det enkelte land, f.eks. med Danmark. Og det er ikke noen ekstra skatt som her legges i, men det sies at hvis en tar penger ut av selskapet, så skal en betale den skatteregningen en har, tilbake til det norske fellesskapet. Det er en skatteregning en allerede har, så det er ikke noen ekstra skatt som kommer der.

Det er riktig at også de som har bygd opp store kapitalverdier, bl.a. fordi vi har et veldig gunstig regelverk med en god fritaksmetode, skal betale skatt tilbake til det norske fellesskapet hvis de flytter ut. Så må en ikke, når en flytter ut, melde skattemessig utflytting. En kan fortsatt være skattemessig bosatt i Norge, hvis en ønsker det. Men det systemet som vi har hatt nå, at en nesten har hatt en skattemotivasjon fordi en får en slags bonus hvis en flytter ut, det mener vi er feil, og det skattehullet tetter vi. Jeg merker meg at Høyre er uenig i det, men vi ønsker heller å gi skattelettelse og skattegrep som treffer det brede lag av befolkningen.

Hans Andreas Limi (FrP) [10:16:57]: Jeg går over til et litt enklere, men vel så alvorlig tema. I dag kom det nye tall fra Forbruksforskningsinstituttet, SIFO, som viser at en familie med to barn må betale hele 44 000 kr mer for maten i år enn for tre år siden. Hvis man inkluderer et boliglån på 3 mill. kr, er det ytterligere 79 000 kr i merutgifter på grunn av renten. Alt inkludert viser SIFOs undersøkelse fra mars i år at utgiftene totalt har økt med 177 000 kr i perioden 2021–2024 for en familie med to voksne, ett skolebarn og ett barnehagebarn. Da blir de forsvinnende små skattelettelsene fra regjeringen helt ubetydelige i regnestykket.

Finansministerens skrytebilde er at en familie har spart 60 000 kr siden 2021, men det er jo ikke alle som pendler, er fagorganisert, har to barn i SFO eller i barnehage, slik han forutsetter. Selv en slik familie kommer nå vesentlig dårligere ut.

Når vil finansministeren prioritere vanlige folk som sliter med økonomien på grunn av skatt, dyr strøm og matvareprisene?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:18:05]: Det har vært prioriteringen hele veien. Høsten 2022, da det var aller tøffest, var Arbeiderparti–Senterparti-regjeringens hovedfrykt at det også skulle bli høy arbeidsledighet. Derfor tok vi noen tøffe grep og gjorde noen veldig klare prioriteringer. Vi måtte styrke velferdsordningene for det brede lag av folk, f.eks. med billigere barnehage og SFO, bedre barnetrygd – de grepene vi har tatt på disse områdene. Vi måtte redusere inntektsskatten på vanlige inntekter, og det har vi gjort. Vi måtte også så raskt som mulig få ned prisveksten og sørge for at lønnsveksten ble høyere. Vi ser heldigvis at prisveksten er på vei ned i år – nye tall for matprisene i september viser også at prisveksten på mat har gått ned – og lønningene er på vei opp, slik at det blir reallønnsvekst i år. Folk sitter altså igjen med mer etter at de har betalt regningene, enn de gjorde i fjor, fordi lønningene øker mer enn prisene.

Vi har tatt en rekke grep som har vært rettet spesielt mot barnefamiliene, for vi har sett at de har vært hardt rammet. I år øker heldigvis kjøpekraften – det er viktig – og ledigheten er lav, og det er det aller viktigste.

Hans Andreas Limi (FrP) [10:19:11]: Prisveksten gikk jo nettopp opp, og én krone om dagen i skattelette, som man er forespeilet for neste år, kompenserer veldig lite for de økte utgiftene, som er på hele 177 000 kr i perioden 2021–2024. Selv en familie som nyter godt av de tiltakene finansministeren nevnte, kommer jo vesentlig dårligere ut. Da må jeg gjenta spørsmålet, for det har ikke kommet noen tiltak fra regjeringen som hjelper vanlige folk med normale inntekter gjennom den tøffe perioden de opplever. Derfor er det en økende andel som opplyser at de har utfordringer med å få inntektene til å strekke til. Da kunne finansministeren ha bidratt gjennom betydelige lettelsener på inntektsskatten eller avgiftsreduksjoner, men ingen av de tiltakene har han prioritert i budsjettene han har lagt frem for Stortinget.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:20:12]: Det siste er ikke riktig. Det er jo nettopp det brede lag av folk vi har prioritert. Det representanten Limi velger å ta ut av resonnementet sitt, er at vi også har hatt lønnsoppgjør i denne perioden, og fasiten for i år er at lønningene øker mer enn prisene. Det er veldig bra. Det ligger det an til at de gjør også neste år, og da får folk bedre kjøpekraft.

Vi har også tatt målrettede skattegrep, f.eks. for en som tjener 200 000 kr, som er en veldig lav inntekt. Det vi har gjort fra 2021 til i dag, har gjort at den personen får over 10 000 kr lavere skatt. En person som tjener 700 000 kr, vil med de grepene vi har tatt i løpet av den samme perioden, ha fått 4 800 kr lavere skatt.

Da Fremskrittspartiet satt i regjering, kom det aldri noe forslag om avgiftslettelser for folk flest. Avgiftene gikk opp da finansministeren het Siv Jensen. Nå reduserer vi avgiftene på f.eks. vann og avløp. Og det er klart at det betyr noe for alle at vi reduserer momsen fra 25 pst. til 15 pst. Dette var ikke noe Fremskrittspartiet prioriterte da de satt i regjering; de prioriterte skattekutt til dem som har aller mest.

Alfred Jens Bjørlo (V) [10:21:29]: Eg vil tilbake til temaet for hovudspørsmålet. Politikerar har iallfall to viktige oppgåver. Den eine er å fordele dagens velferd på ein riktig og god måte. Den neste er å leggje grunnlaget for framtidens velferd.

Det som no held på å skje, er at det nye næringslivet som skal byggje framtidens velferd, i enormt omfang sit og tel på knappane om dei framleis skal tore å gjere det her i Noreg, eller om dei skal flytte ut og gjere det andre plassar, på grunn av at vi har ei regjering som fører ein skattepolitikk som er heilt uføreseieleg, der det stadig dukkar opp nye overraskingar rundt neste sving. Dette er faktisk kritisk for framtidens velferd og det vi skal leve av i framtida.

Kva meiner finansministeren om det gründeropp- røret og teknologiopp- røret vi no ser, som er blitt forsterka etter at statsbudsjettet blei lagt fram? Har dei berre misforstått? Er dei berre rikfolk ute etter å skjule formuane sine, eller tek han dei på alvor.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:22:36]: Norge er helt avhengig av at folk investerer, satser og bygger bedrift i Norge. Noe av det som er veldig bra, er at vi ser at investeringstillene i norske fastlandsbedrifter har økt kraftfullt de siste årene. Det var til og med et rekordnivå i fjor, lite grann ned igjen i år, og opp igjen neste år. Det er det som ligger i prognosene. Det er vesentlig høyere enn de årene Venstre satt i regjering. Investeringene i norske fastlandsbedrifter er mye høyere nå enn vi har vært vant til de senere årene. Også overskuddene fra norske fastlandsbedrifter er mye høyere nå enn vi har vært vant til de siste årene. De er ca. 100 mrd. kr høyere nå enn i 2021 – altså i siste regnskapsår, som var 2023.

Det er utrolig bra, men så er også noe av grunnen til at mange blir rike i Norge, at vi har et velferdssamfunn med gratis skole, gratis helsevesen og støtte fra Innovasjon Norge, og vi bygger bedrifter og næringsvirksomhet gjennom det. Da må også de som bygger store kapitalinntekter, betale skatt hvis de flytter ut av landet.

Alfred Jens Bjørlo (V) [10:23:44]: Finansministeren snakka no om dagens situasjon for næringslivet. Eg snakkar om framtidens bedrifter – dei bedriftene som no byggjer seg store, dei bedriftene som no ikkje sit på store realverdiar som dei betalar skatt av med pengar dei

har på bok, men dei som held på å byggje seg opp for framtida. Det er dei bedriftene og det næringslivet vi snakkar om her, som held på å bli jaga ut av landet.

Hugs på at det samla provenyet av den nye exitskatten vi her snakkar om, er 100 mill. kr – ikkje meir. Det er ikkje snakk om milliardinntekter til staten. Ein held altså no på å setje i spel kvar framtidens teknologibedrifter skal etablere seg – i Noreg eller andre plassar – ved å innføre ein skatt med ein enorm symbolverknad og om- trent ingen realverknad. Viss vi ser på framtidens verdiskaping, trur finansministeren at den politikken regjeringa no driv med, vil føre til at det i Noreg blir etablert fleire eller færre gründerar og start up-selskap innanfor teknologi med stort potensial for vekst?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:24:48]: Dette er som å høre Venstre for to år siden. Da var det hele tiden: Nå går det gærent, nå går det gærent, nå går det gærent! Så begynner tallene å vise at investeringene i norske fastlandsbedrifter går opp. Norske fastlandsbedrifter går bedre. Det er flere som ønsker å investere i Norge nå enn det var da Venstre satt i regjering. Det er akkurat som om Venstre ikke ønsker å høre den historien om at det faktisk er stor satsing og store overskudd.

Så er noe av grunnen til at Norge er et av landene i verden som produserer flest milliardærer, at vi har et felles velferdssystem, bred utdanning og trygge ordninger for dem som er næringsdrivende. Det er forutsigbart og trygt. Det som ligger i dette forslaget, er at hvis en har tjent store verdier, skal en ikke skatte mindre hvis en flytter ut av Norge – en skal skatte det samme som om en bor i Norge. Det er bare rett og rimelig at vi har en sånn type system. Å ha et system som lager en bonusordning der den som har skapt store verdier og flytter ut av Norge, skal slippe, mens læreren, sykepleieren, rørleggeren, anleggsarbeideren og drosjesjåføren skal betale skatt hvis de bor her, mener jeg er feil.

Presidenten [10:25:51]: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Hans Andreas Limi (FrP) [10:26:08]: I skriftlig svar på spørsmål om trafikksituasjonen på innfartsårene til Oslo fra representanten Marius Arion Nilsen datert 2. september opplyser samferdselsministeren bl.a. at trafikkreduksjonen inn til Oslo sentrum er på ca. 15 000 kjøretøy per døgn etter at elbilforbudet ble innført. Imidlertid konkluderer Fjellinjen nå i oktober med at delvis stengt Ring 1 og struping av kollektivfelt har hatt liten effekt, basert på analyse av tall, av antall passeringer i bomstasjonene i og rundt Oslo. Det har faktisk vært en økning på 0,5 pst. sammenlignet med året før. Ser man på totalbildet, er endringene så små at trafikkvolumet er på nivå med fjoråret. Antall passeringer

virket nærmest upåvirket av tiltakene som er satt inn, er budskapet fra Fjellinjen. Et av tiltakene er som kjent stenging av kollektivfeltene for elbiler på hverdager. Mener statsråden at Fjellinjens analyse er feil, og at elbilforbudet faktisk har ført til en reduksjon på 15 000 kjøretøy per døgn?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [10:27:28]: Jeg er glad for å få det spørsmålet. Det som er faktum her, er at her sammenligner man epler og pærer. Det er slik at Statens vegvesen og Fjellinjen har noe ulike måter å beregne disse trafikkdataene på. Fjellinjen bruker 2023 som sammenligningsår. Statens vegvesen har brukt 2022, fra juli til oktober, fordi arbeidene på E18 ved Bygdøy og Sjølyst ikke var ferdigstilt før midt i oktober. Kapasiteten på Bygdøyløkket ble reetablert i slutten av august, men det var fortsatt da feltreduksjon under Sjølystlokket, som reduserte kapasiteten betydelig. I Statens vegvesens neste hovedrapport legges det imidlertid opp til å sammenligne trafikken høsten 2024 med høsten 2022 og 2023. Så dette er egentlig ulike tallstørrelser som settes opp mot hverandre, og som ikke er sammenlignbare. De tallene vi har, dokumenterer ganske tydelig at vi har fått en nedgang i trafikken.

Hans Andreas Limi (FrP) [10:28:32]: Det jeg kan konstatere, er at da er det litt divergens mellom den informasjonen som kommer fra statsråden, og den informasjonen som kommer fra Fjellinjen, basert på de målingene som foretas.

Uansett er det slik at befolkningen i Asker og Bærum, og kanskje spesielt i Asker, ikke opplever at den trafikale situasjonen er forbedret eller uendret, snarere tvert om. Det som har skjedd som en følge av delvis stenging av Ring 1, er i realiteten at bilistene har blitt fortrengt fra en sikker motorvei og ut på sideveiene, til stor sjenanse for beboere. Det er også en stor risiko for at det kan skje alvorlige hendelser, noe som også statsråden påpeker i sitt skriftlige svar. Det rapporteres omtrent daglig om små og store ulykker i trafikken. Er dette en situasjon som statsråden bare kan akseptere skal fortsette, eller vil han iverksette tiltak for å forbedre situasjonen?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [10:29:39]: Utgangspunktet for denne saken er at den 22. juli 2011 ble regjeringskvartalet sprengt i fillebiter. Derfor jobbes det nå med å bygge et nytt regjeringskvartal. Det er mange som har en tendens til å glemme den historien. Det er slik at i den sammenhengen skal regjeringskvartalet terrorkres. Derfor stenges nå Ring 1. Vi har hele tiden vært helt åpne og ærlige på at det vil ha konsekvenser. Det har dessverre noen konsekvenser, særlig i Vestkorridoren. Som representanten er kjent med, var det også

noen uheldige konsekvenser når det gjelder helg. Der viste analysene etter hvert at det var kapasitet for å slippe elbilene tilbake i elbilfeltet i helger, og det gjorde vi veldig raskt. Vi brukte halvannen uke på å gjennomføre de tiltakene. Dessverre er det akkurat nå ingenting som tyder på at det er mulig å tilbakeføre flere trafikkgrupper til dette feltet. Det vil øke risikoen for at vi får uheldige konsekvenser inne i Oslo sentrum.

Trond Helleland (H) [10:30:57]: Det går an å slå hverandre i hodet med trafikktegn og tall på denne strekningen, men realiteten er at for dem som har en arbeidshverdag som gjør at en må kjøre fra Vestkorridoren, f.eks. Drammen, og inn til Oslo, er det kaotisk. Google Maps henviser ofte til å kjøre på sideveier, og der står trafikken tett.

Asker og Bærum har påpekt at det er veldig mye lokaltrafikk. For dem er dette den lokale trafikken mellom Asker og Bærum. Jeg kjører der ofte selv, og jeg vet at i Sandvika kjører veldig mange biler av, og så kommer det en del nye biler på fra E16. Spørsmålet er: Hadde det vært mulig å åpne kollektivfeltet gjennom Asker og Bærum fra f.eks. Asker til Sandvika for elvarebiler, ellastebiler, eventuelt elbiler med flere passasjerer? Da ville en fått en avflating, og en ville fått en bedre trafikk situasjon lokalt, som ville vært mer trafiksikker.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [10:32:05]: Når det gjelder tyngre kjøretøy, har vi på enkelte traseer inn til byen allerede sluppet dem til i kollektivfeltene. Man vurderer nå også å gjøre tilsvarende grep i Vestkorridoren, så det utelukker jeg da ikke. Når det gjelder akkurat det spesifikke strekningsvise grepet som Helleland viser til, tror jeg ikke jeg skal begi meg inn på det nå, men jeg mener på fullt alvor at det må være de faglige råd og anbefalinger Statens vegvesen kommer med, som vi legger til grunn når vi skal håndtere trafikken. Jeg er i hvert fall ikke villig til å risikere at vi får en kollaps i Operatunnelen, med de konsekvenser det kan ha for samfunnsikkerhet og beredskap i hovedstaden vår. Dette henger jo sammen.

Jeg er opptatt av at vi skal løse dette på best mulig måte. Vi har i møter med regionen, med ordførerne, sagt at de bør se på om det er noen regulatoriske grep de kan ta for å forhindre overløpstrafikk inn i bomiljøene til folk. Det synes jeg man også bør gjøre.

Morten Stordalen (FrP) [10:33:20]: I forbindelse med at elbilene ble kastet ut av kollektivfeltet på E18 og stenging av veinettet i Oslo, oppfordret statsråden pendlerne som skal inn og ut av Oslo, til å parkere bilen og benytte kollektivtransport. Det pendlerne opplever, er at de ikke kan stole på toget. Vy kjører fortsatt ofte med enkeltsett i rushtiden, som betyr at passasjerer i

beste fall får ståplass på Vestfoldbanen – dersom det i det hele tatt går et tog. Dette skjer som følge av at Vy gjennom forrige vinter ikke hadde planlagt godt nok for påkrevd vedlikehold av materiell. Ironisk nok kjøres det dobbeltsett utenfor rushtiden. Dette kan se ut som dårlig planlegging eller planlagt kaos. Hva konkret gjorde statsråden i forkant for å forsikre seg om at kollektivtilbudet faktisk var på plass før man stengte ned både E18 for elbiler – kollektivfeltet – og veinettet i Oslo?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [10:34:12]: Det har jeg svart på tidligere, også i denne salen. Det har over tid vært et tett samarbeid mellom Statens vegvesen og Oslo kommune særlig, men også med Ruter, for å planlegge dette tiltaket. På tross av det er det jo ikke helt eksakt vitenskap eller fullt ut mulig å spå om alle mulige konsekvenser på forhånd, men det vi nå ser, er at vi får en økning i kollektivtrafikken. Det er 1 til 2 pst. økning i kollektivtrafikken over bygrensene. Det viser at en del av dem som skal bevege seg inn til Oslo, nettopp gjør det. Så vil Ruter, som jo har ansvaret for kollektivtrafikken, hele tiden søke å tilpasse tilbudet, og jeg vet at til Drøbak har man satt inn ekstra ressurser. Når det gjelder Vestkorridoren, sier f.eks. Ruter at det fortsatt er kapasitet.

Når det gjelder jernbane, skal vi selvfølgelig gjøre det vi kan for å ha materiellet rullende. Der har det vært noen utfordringer i det siste, og det har sammenheng med vedlikeholdet. Det har vi selvfølgelig tatt opp med jernbaneaktørene, og det må være en bedring på det området.

Morten Stordalen (FrP) [10:35:17]: Jeg hører svaret fra statsråden, men hvis vi går konkret til Vy: Vi vet at det i juni ble arrangert eierstyringsmøte med Vy, som statsråden har. Jeg forventer selvfølgelig at det var samtaletema da, siden man gjennom hele vinteren hadde problemer med togsett i Vy og man i Vy selv innrømmet at man ikke hadde passet på vedlikeholdet av togsettene godt nok. Det varte utover våren. Tiltakene på kollektivfeltet på E18 og veinettet som skulle stenges i Oslo, har vært planlagt og kjent lenge. Spørsmålet er konkret: Hva har statsråden gjort siden i de møtene? Vy har åpenbart togsett, når en kjører med enkeltsett på morgenen, senest i dag på Østfoldbanen, mens det er dobbeltsett midt på dagen når det nesten ikke er passasjerer.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [10:36:01]: Jernbanedirektoratet har selvfølgelig også vært en aktør i planleggingen av dette – altså jernbaneaktørene, bl.a. Vy, som har vært blant dem som har vært involvert i planleggingen av dette tiltaket. Så er det riktig, som representan-

ten sier, at det har vært utfordringer med togmateriell. Det er i bedring. Jeg hadde senest møte med Vy og flere andre jernbaneaktører i går. Det jobbes med å få mer av det rullende materiellet tilbake på skinnene, slik at vi får et bedre tilbud. Jeg er enig i at den utfordringen som oppstår når man ikke kjører doble togsett og man får trengsel om bord i togene, ikke er attraktivt for pendlere, så der må man gjøre en jobb.

Presidenten [10:36:40]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:36:55]: Regjeringen sier at statsbudsjettet skal få ned de økonomiske forskjellene i Norge og kutte klimagassutslipp, og det har jeg lyst til å bore ned i.

I kapittel 6 i nasjonalbudsjettet er det et fint underkapittel. For dem som ikke har lest det ennå, f.eks. i Høyre, kan jeg anbefale det. Dette er nemlig et kapittel som følger opp et SV-gjennomslag i et budsjettforlik, om å rapportere mer og bredere på ulikhetsutviklingen i Norge. Det er interessant lesning. Det slås fast at ulikhetene i Norge har økt de siste ti årene, og inntektsveksten har vært svakest for dem med lavest inntekt og sterkest i toppen av inntektsfordelingen. Det skaper ulikhet.

Lønnsulikheten øker også i Norge, men der vi virkelig ser stor ulikhet i Norge, er når det gjelder fordeling av formue. Ulikheten i Norge er nå så stor at de rikeste 10 pst. i Norge eier mer enn alle oss andre til sammen. Samtidig som vanlige folk fikk dårligere råd mellom 2020 og 2023, ble Norges 400 rikeste 63 pst. rikere. Formuesulikheten er også selvforsterkende, fordi de med stor formue både kan spare mer, har høyere avkastning på formuen sin og betaler en lavere andel skatt på formuen sin sammenlignet med hva vanlige folk gjør. Ulikheten i Norge trekkes særlig opp av den øverste prosenten, de 1 pst. rikeste. De har i snitt en totalformue på 84 mill. kr.

Om man ønsker et samfunn med små forskjeller, som finansminister Vedum vektla i finanstanden sin, må man ta på alvor at dette ikke går over av seg selv. Tiår med ulikhetsvekst stanses ikke av det blotte faktum at vi har en Arbeiderparti–Senterparti-regjering. Det trengs også en politikk som omfordeler. Da er mitt spørsmål: Vil dette statsbudsjettet redusere forskjellene i Norge og stanse utviklingen hvor de 10 pst. og 1 pst. rikeste i Norge bare blir rikere og rikere?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:39:05]: Noe av den store suksessen i Norge er at vi har vært opptatt av både geografisk ulikhet – at vi skal utvikle alle deler av Norge og bruke kraftige virkemidler på det – og sosial ulikhet. Det aller viktigste når det gjelder ulikhet, er at folk er i jobb, og at vi har lav ledighet. Heldigvis er vi der.

Så har vi det som Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV tror på sammen: universelle velferdsordninger, ikke bare en slags behovsprøvd velferdsstat. Det vi nå gjennomfører for fullt med både barnehage og SFO – de løftene vi har gjort sammen med SV – mener jeg er kjempeviktig. Når vi også ser på skattepolitikken vi nå legger opp til, er det dem som har vanlig og middels inntekt, som får skattelette. I det budsjettet som ligger her, er det dem som har de aller laveste inntektene, som får det, f.eks. ved at vi øker frikortgrensen fra 70 000 til 100 000 kr, eller at vi fjerner inntektsbeskatningen ved inntekter under 200 000 kr, noe som gir 10 800 kr i snitt i løpet av perioden gjennom de grepene vi har gjort for den gruppen.

Vi gjør også noe som kanskje er en liten sak, men som viser hva vi prioriterer. Fram til nå har staten tjent mye penger hvis folk har økonomiske problemer, på et såkalt utleggsgebyr. Det fjerner vi også, for dette er en gruppe folk som aldri sier fra om at de har den typen kostnader. At vi også reduserer en del av gebyrene for dem som sliter mest økonomisk, er riktig – det utgjør ca. 0,5 mrd. kr hvis man regner med de andre grepene vi også gjør der.

Det er summen av det vi gjør, med barnehage, SFO, inntektsskatt og en velfungerende stat i alle deler av landet, som gjør at vi får et land med små forskjeller. Hovedpoenget for Senterpartiet og Arbeiderpartiet – og vi er glade for at det er flere folk som tjener seg rike i Norge; jeg mener det er bra, og at det er en fin ting at folk kan skape store verdier – er at vi mener det er feil at det er store grupper som blir hengende etter. Det er derfor vi prioriterer de store ressursene til å løfte nettopp de gruppene som har merket den krevende tiden vi har vært inne i, aller hardest.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:41:06]: Svaret på spørsmålet om hvorvidt dette budsjettet kommer til å begrense veksten i ulikhet, der de på toppen bare drar ifra og konsentrasjonen av formue bare blir større, er altså at det ikke kommer til å gjøre det. Det er synd, for med økonomiske forskjeller der konsentrasjonen på toppen bare blir sterkere, følger det også politisk makt. Det går så godt for landets økonomiske elite nå at de bruker alle sine krefter på å klage over skattenivået i Norge, til tross for at vanlige folk kan se langt etter de enorme skattefordelene som landets rikeste har. Vi kan ikke som vanlige folk bare få bruttolønnen vår rett inn på konto og først betale inntektsskatt når vi tar penge ut, eller kjøpe hytte i denne kontoens navn og bare betale litt skatt når vi bruker hytta, et par uker i påsken, men sånn er det for de rikeste. De kan ha en uendelig mengde med tilpasningsmuligheter. Hvorfor gjøres det ikke mer for å tette disse skattehullene og øke skatten

for landets rikeste, sånn at de betaler en rettferdig andel skatt?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:42:10]: Jeg tror jeg har tatt en del grep for omfordeling i den perioden jeg har vært finansminister, også en del skattegrep som har skapt lite grann debatt, nettopp fordi jeg er opptatt av fordeling. Jeg har merket meg at en del av dem jeg mener skal bidra litt mer, ikke bare har vært lykkelige for det. Vi har et gunstig skattesystem for å investere og drive bedrifter i Norge, men jeg og regjeringen har ment at også disse må bidra mer. Denne debatten begynte tidligere i dag, med utflyttingsskatt, som jeg mener er et riktig grep vi tar. Jeg ser også at det skaper mye støy, og at disse har mye ressurser til å skape støy, men det handler bare om at de skal likebehandles mer med vanlige folk og folk som driver bedrifter i Norge. Vi har f.eks. fortsatt fritaksmetoden, som jeg tror SV er skeptisk til, for vi mener at det er investeringsvennlig.

Vi må ha en balanse i skattesystemet, og i denne perioden investeres det kraftig – heldigvis. Vi tar mange omfordelende grep som har skapt en del debatt. Vi kommer neste uke til å se at en del av kommunene kommer til å få mer penger på grunn av det vi har gjort når det gjelder grunnrentebeskatning. Dette er i sum en veldig rett retning, men hovedprioriteringen vår er å løfte dem med lave og middels inntekter.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:43:16]: At det er debatt, får dessverre ikke forskjellene i Norge ned. Exitskatten er jo et SV-gjennomslag, som jeg er glad for at blir fulgt opp, og den innstramningen som omhandler at det betales exitskatt i forbindelse med utbytte, er helt nødvendig for å unngå skattehull som det ellers ville ha vært i den skatten.

Når vi snakker om rettferdig fordeling, er det også nærliggende å snakke om rettferdig fordeling i klimapolitikken, og det er Norges oljeproduksjon som står for de største klimagassutslippene våre. Men det som ikke er rettferdig, er at finansministeren foreslår at oljeselskapene skal betale mindre for utslippene sine i 2025 enn det de gjorde i 2023. Oljeselskapene betaler mindre for sine klimagassutslipp enn både husholdningene, transportsektoren og bygg- og anleggssektoren gjør, og det til tross for at vi er lenger unna å nå klimamålene i år enn det vi var i fjor, og til tross for de enorme inntektene som olje- og gassindustrien nå har. Mener finansministeren at det er rettferdig at regjeringen foreslår at vanlige folk skal betale mer for klimagassutslippene sine neste år, men ikke oljeselskapene?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:44:19]: Norsk olje- og gasssektor bidrar med enorme verdier til

bake til det norske fellesskapet og finansierer mye av det som vi mener er viktige satsinger, gjennom sitt bidrag inn i oljefondet og den avkastningen vi får derifra. Det er rett og slett en kjempesuksesshistorie. Olje- og gasselskapene er også omfattet av kvotesystemet. De må betale både CO₂-kvoter og CO₂-avgift. Derfor har vi egentlig en slags dobbel virkemiddelbruk akkurat når det gjelder olje- og gasssektoren, for å få ned norske klimagassutslipp fra norsk olje- og gassproduksjon. Det mener jeg er effektivt og bra.

Senterpartiet og SV har jo litt ulike syn på hvor viktig norsk olje- og gassnæring er. Vi mener det er en fordel for Norge å videreutvikle norsk olje- og gassnæring og satse på den næringen, men vi må stille strenge krav. SV har mye mer av en nedbyggingstenkning om norsk olje- og gassnæring. Det mener vi er uklokt, for vi tror det er bra at et demokrati som Norge er en stabil og trygg leverandør av olje og gass til verdens befolkning.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:45:23]: Her var det mye polemikk. At oljeindustrien bidrar mye til fellesskapet, er da vitterlig ikke et argument for at de skal betale lavere avgift for CO₂-utslippene sine enn det de gjorde for to år siden, eller mindre for å slippe ut CO₂ enn det folk flest gjør. Ja, jeg regner inn kvoter her. Det er både CO₂-avgift og -kvoter, og likevel skal altså olje- og gassindustrien betale mindre for klimagassutslipp i 2025 enn i 2023. Jeg synes ikke det er rettferdig i det hele tatt.

I forrige uke sto statsminister Støre her og sa at Norge skal nå klimamålene. Regjeringen mener da dette ikke kun gjennom utslippskutt i Norge, men også gjennom bruk av kvoter. Da regjeringen i budsjettforberedelsene så at utslippsgapet økte, var altså ikke svaret å komme med enda flere tiltak for å kutte utslipp – nei, snarere kuttet det i klimapolitikken. Svaret var å bruke milliarder på kvotekjøp, sånn at industrien i EU skal omstille seg, istedenfor å kutte utslipp i Norge. Hvorfor mener finansministeren at det er god klimapolitikk å kjøpe klimaomstilling i EU?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:46:31]: Når det gjelder olje- og gassnæringen, er det fordi kvoteprisene går ned. Vi er med i et kvotesystem som har som formål å få norske olje- og gassutslipp ned.

Det som denne såkalte fleksible mekanismen handler om, er ikke-kvotepliktig sektor, altså bygg, transport og avfall, disse helt nære tingene som veldig mange merker. Det har ikke noe med industri å gjøre. I hovedsak er det det du og jeg bruker hver bidige dag.

Vi er opptatt av å ha en klimapolitikk som ikke rammer folk for hardt. Vi tror at hvis vi tar for harde avgifts-grep, f.eks., som rammer det brede lag av befolkningen, folk med lave og middels inntekter, kommer klimapoli-

tikken i vanry. Vi må ta gode grep, som får norske klimagassutslipp ned uten at vi sender regningen til folk som har lav inntekt, for da vil det øke forskjellene.

I dette budsjettet ligger det mange nye tiltak. Det gjelder f.eks. det å få ned matkasting, det gjelder Enova, det gjelder nye klimakrav i offentlige anskaffelser for bygg og anlegg, det gjelder nye tilskudd for å få mer lavutslipps- og nullutslippsferjer, og ikke minst det vi gjør med CO₂-kompensasjonsordningen, at vi stiller klimakrav til industrien. (Presidenten klubber.) Vi er opptatt av en sosial klimapolitikk, der vi ser folk. Hvis ikke tror jeg vi bare får masse misnøye, og det ser vi i resten av Europa.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:47:41]: Det er ikke først og fremst fallet i kvoteprisen for oljeindustrien som gjør at de har lavere pris på CO₂, det er fordi oljeindustrien har masse gratiskvoter. Norge har sikret seg 5,8 millioner tonn med CO₂-kvoter fra EU. Dette er klimakvoter som kommer fra at EUs industri har omstilt seg og kuttet utslipp. De har rustet seg for den nye tiden.

Ifølge analysebyrået Veyt har disse en verdi på 9 mrd. kr. Det er penger vi med en bedre klimapolitikk kunne brukt på å omstille norsk industri gjennom å ha auksjonert bort de kvotene og fått 9 mrd. kr. I stedet bruker vi disse kvotene på å omstille EUs industri og ruste den for den nye tiden. Gjennom regjeringens klimapolitikk risikerer vi altså å forsterke hjelpepakker til industrien i EU, framfor å bruke 9 mrd. kr til å omstille norsk industri og gjøre at folk flest kommer trygt gjennom den omstillingen vi står i. Jeg er for at det skal være enkelt for folk, men da må vi være villige til også å bruke penger i Norge, ikke i EU.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:48:45]: Jeg mener det er en helt feil framstilling av virkeligheten. Hovedutfordringen her er jo utslippene i såkalt ikke-kvotepliktig sektor, f.eks. transport. I august var over 95 pst. av alle solgte nye biler i Norge nullutslippsbiler. Vi lykkes i enorm grad.

Hvis vi nå bare skulle tatt alle utslippene i såkalt ikke-kvotepliktig sektor, måtte vi skrudd opp avgiftene voldsomt. Vi måtte hatt enorme krav til etterisolasjon av husene til folk, som de kanskje ikke har råd til. Den type tiltak er kjempedyre og vil ramme folk som har lavest inntekt, hardest. Det er der Senterpartiet og SV oftest ser ulikt på det. Vi er helt enige om at vi skal få ned både Norges og verdens klimagassutslipp, men vi må se folkene – hvis ikke blir det bare en backlash, et opprør mot klimapolitikken.

Det at Norge kan bidra til effektive klimagassutslipp også i andre land, er bra, for det gjør at verdens utslipp går ned. Klimaproblemet er et globalt problem. Vi må gjøre gode tiltak her, men vi må ikke gjøre det på en slik

måte at det er vanlige arbeidsfolk som får den største regningen. Derfor må vi også kunne bruke de mekanismene det blir lagt opp til.

Presidenten [10:49:49]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Hege Bae Nyholt (R) [10:50:10]: For to uker siden ble foreldrene som har barna sine i Brattås barnehage i Færder kommune, kastet ut i usikkerhet, da eieren av barnehagen truet med å stenge over natten og ta fra 119 barn tilbudet. Alt som har kommet ut i media, tilsier at bakgrunnen er en konflikt rundt et eventuelt kjøp av barnehageeiendommen, der eieren bruker stengingen som pressmiddel for å oppnå en høyere pris av kommunen.

Til TV 2 sa eier Trygve Bjarkø:

«Når du driver en bedrift som står i fare for økonomiske tap, er du forpliktet til å iverksette tiltak for å hindre videre tap.»

Jeg vil påpeke at alle pengene Bjarkø har drevet bedrift for, kommer fra enten Færder kommune eller foreldrene i barnehagen. Senest dagen før stenging hadde barnehagen fått overført 2,5 mill. kr fra kommunen.

Mitt spørsmål går til kunnskapsministeren: Hva tenker statsråden om barnehageeier Bjarkøs uttalelse om at hans forpliktelser først og fremst er overfor bedriftens eiere, ikke ungene?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:51:37]: Jeg vil først si at en sånn plutselig nedleggelse av en barnehage kan medføre stor usikkerhet for mange barn og foreldre. Det er viktig at alle barn fortsatt har rett til en barnehageplass, og det er kommunen – som barnehagemyndighet – som har ansvar for å sørge for dette. Jeg har tillit til at kommunen håndterer dette, og jeg er glad for at kommunen midlertidig har tatt over driften og sikrer at ungene fortsatt har et barnehage tilbud.

Når det gjelder den konkrete saken som her tas opp, har Utdanningsdirektoratet ført økonomisk tilsyn med Brattås barnehage og fattet et vedtak som er påklagd av barnehagen. Fordi Kunnskapsdepartementet er klageinstans i denne saken, kan jeg ikke uttale meg om den konkret.

Hege Bae Nyholt (R) [10:52:25]: Jeg tror likevel vi må snakke om denne saken, for selv om Brattås barnehage er et grovt eksempel på hvordan kommersielle eiere tar ut av felleskapets midler til egen og aksjonærs vinning, er det dessverre ikke et unikt eksempel.

Da Brattås barnehage ble stengt, sto kommunen igjen med ansvaret for å finne plass til de 119 barna over natten. Blant annet ble et tomt skolebygg vurdert. I dag har kommunen overtatt driften av barnehagebygget.

Den økonomiske situasjonen i barnehagen var derimot ikke oppstått over natten. Historikken var lang, og Bjarkø hadde allerede et tilbakebetalingskrav på 11 mill. kr for misbruk av kommunens og foreldrenes penger – på alt fra handel med egne selskaper, oppblåste utgifter og millionlønn til seg selv.

Hvilke verktøy tenker statsråden at kommuner i Færders situasjon burde hatt for å unngå å komme i denne situasjonen?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:53:19]: Nå pågår det gode samtaler rundt en helt ny lov knyttet til finansiering og styring av barnehagesektoren. Akkurat disse tilfellene er tilfeller det er viktig å ta inn over seg i de diskusjonene man nå står overfor i de partiene som har gitt uttrykk for at de samles om en felles tilnærming til en ny lov. Jeg imøteser resultatet av den dialogen.

Som jeg også sa tidligere, kan en sånn plutselig nedleggelse innebære stor usikkerhet for mange barn og foreldre. Det er viktig at man tar inn over seg at barnehagedrift fortsatt skal finansieres av det offentlige. Det at man faktisk er sikker på at de pengene går til ungene, er utrolig viktig. Det er derfor vi har denne loven under arbeid.

Hege Bae Nyholt (R) [10:54:16]: De pengene Udir mener at eieren av Brattås barnehage har beriket seg på, kommer som sagt fra skattebetalernes og foreldrenes lommer. Samtidig er det barna som virkelig betaler prisen.

Bemanning er den største og viktigste innsatsfaktoren i barnehagen. Det er det som er grunnmuren i hverdagen. I dag er det rød dag. Ansatte i barnehagen, foreldre til barnehagebarn og folk som bryr seg om barnehagen, kler seg i rødt – nettopp fordi bemanningen i barnehagen er så dårlig og har vært det over lang tid. Altfor få folk smøres utover altfor lange dager. Hva vil statsråden si til foreldrene i foreldreopprøret og alle foreldrene som har engasjert seg for bedre bemanning i barnehagen den siste måneden?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:55:02]: Denne saken og flere saker de siste årene viser viktigheten av at vi faktisk sikrer og har mekanismer for å sikre at offentlige penger, foreldrebetaling og skattebetalernes penger faktisk går til drift av barnehager og omsorg for ungene, sånn de skal. Det viser faktisk hvor viktig og overmodent det er at vi lander en ny lov knyttet til dette.

Når det gjelder bemanningen i barnehagen, jobber regjeringen langs flere spor. Det er allerede inne en styrking i neste års budsjett knyttet til bemanning i barnehagen over de frie inntektene til kommunene. Det er viktig. Direktoratet ser også på å utarbeide nye veiledere knyttet til hva som er forsvarlig bemanning, for å være

sikker på at en faktisk har forsvarlig bemanning gjennom dagen i barnehagene.

Hege Bae Nyholt (R) [10:55:50]: De siste årene har vist at nettopp penger bevilget til barnehager, ikke har gått til barnehager. De elleve millionene i eksempelet Brattås barnehage kunne ført til mye bemanning, vikarer ved fravær og kanskje til og med toppet bemanning. Siden 2018 har over 18 mrd. kr blitt tappet ut av barnehagesektoren. Det er mye bemanning.

Forstår jeg statsråden riktig nå, altså at hun vil sørge for at kommende lov vil sikre at nettopp penger bevilget til barnehage skal gå til barnehage – til sandkassesand, til flere ansatte på jobb og til vikarer ved sykdom? Er det riktig forstått?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:56:33]: Jeg deler representantens engasjement i denne saken, og derfor er det så viktig at vi faktisk lander denne loven, som har hatt mange utredninger bak seg gjennom minst syv år. Det er utrolig viktig at vi lander dette, for det har vært for mange eksempler der vi ser at store beløp faktisk ikke blir brukt til omsorg til ungene, til bemanning til ungene, til utstyr til ungene i barnehagen. Det må vi sørge for at vi får på plass, og derfor må vi få landet denne loven.

Guri Melby (V) [10:57:18]: Som forrige spørrer vektla, er det i dag et tydelig uttrykk for et foreldreopprør knyttet til bemanningssituasjonen i barnehagene. Kunnskapsministeren har også tidligere pekt på bemanningssituasjonen som en av grunnene til at man ikke sikrer et mer løpende barnehageopptak. Jeg er medlem av en del mammagrupper på Facebook, og noe som skjer hver høst, er at alle de som ikke har barnehageplass i desember, januar og februar, og som har barn som er blitt store, og de ikke lenger har foreldrepermisjon, blir fortvilet og ikke aner hvordan de skal løse situasjonen. De ender ofte opp med ulønnet permisjon og taper flere hundretusen fordi barna deres ikke får barnehageplass. Statsråd Kari Nessa Nordtun viser til 250 mill. kr i økte overføringer til kommunene som en løsning på bemanningssituasjonen.

Spørsmålet mitt til kunnskapsministeren er: Kan hun garantere at disse pengene vil bidra til økt bemanning i barnehager, og vil hun nå vurdere å gi desemberbarna plass i barnehage?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:58:21]: Først vil jeg si at jeg har stor sympati med de foreldrene som står i den situasjonen, og som har desemberbarn, januarbarn, februarbarn, marsbarn, aprilbarn, osv. Det er en krevende situasjon der og da. Jeg har stått i den situasjonen flere ganger selv, med barn som er født til såkalt feil tid på

året. Så det har jeg veldig stor sympati for. Men det bekymrer meg at det er mange barnehager som sliter med bemanningsutfordringer og høyt sykefravær.

Det er viktig å si at det også er et eieransvar å sørge for at det er nok ansatte på jobb til enhver tid, for å sikre at vi har en forsvarlig bemanning, og at den er tilstrekkelig gjennom dagen. Jeg forventer at både kommunene og de private barnehagene sørger for at barnehagene oppfyller lovens minstekrav om tilstrekkelig bemanning, og at det settes inn vikarer ved behov.

Regjeringen har, som representanten Melby sa, og som jeg også sa tidligere, bevilget 250 mill. kr i økning i frie inntekter, som er begrunnet med å styrke bemanningen i barnehagene. Vi har også en innsats som er knyttet til de spesielt levekårsutsatte områdene.

Presidenten [10:59:25]: Vi går til neste hovedspørsmål.

Mari Holm Lønseth (H) [10:59:39]: Mitt spørsmål går til finansministeren.

Regjeringen sier at de har som mål å bekjempe kriminalitet, men ord og handling henger ikke alltid sammen. De siste årene har det blitt færre politifolk i distriktene, forebyggende avdelinger er nedlagt, og kriminaliteten går opp. Det snakkes om å knuse gjengene, men finansministeren legger fram et forslag til statsbudsjett hvor det er foreslått å fullstendig fjerne støtten til viktige kriminalitetsforebyggende tiltak.

Regjeringen har også valgt å kutte ut det eneste nasjonale avhopperprogrammet, hvor vi faktisk får brutt opp disse gjengene. Avhopperprogrammet gir 18 måneder støtte/veiledning til personer som har vært involvert i alvorlig kriminalitet, og vi vet at programmet virker. Det er erfaringskonsulenter og fagpersoner som kommer tett på, skaper tillit og relasjon og får folk ut av kriminalitet. Avhopperne blir flyttet ut av hjemstedet sitt for en ny start på et nytt sted, med 24-7-oppfølging av fagpersoner og folk rundt seg med erfaring fra det feltet. Nå risikerer altså finansministeren å sette kroken på døra for det nasjonale prosjektet, når han med et pennestrøk fjerner støtten i forslaget til statsbudsjett.

Gjennom åtte år i regjering prioriterte Høyre å få på plass 2 500 nye politifolk, forbud mot deltakelse i gjenger, forbud mot machete, for å nevne noe. Vi fremmet en egen stortingsmelding om ungdomskriminalitet – som kunne ha bidratt til å ta tak i de problemene vi nå ser, på et tidligere tidspunkt – som regjeringen dessverre valgte å legge i skuffen. Vi fikk også på plass det exitprogrammet som Vedum i sitt statsbudsjett nå velger å fjerne støtten til.

Mitt spørsmål er: Mener finansministeren at kuttet i avhopperprogrammet bidrar til å bekjempe alvorlig kriminalitet?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:01:38]: De enkelte, ulike tiltakene på justisfeltet får en spørre ansvarlig statsråd om, for der er det gjort en del tydelige prioriteringer. Det som har vært viktig for regjeringen i stort nå, er å øke politibudsjettet på den måten vi gjør, med ca. 2,4 mrd. kr. I tillegg bruker vi over 400 mill. kr mer innrettet mot ungdomskriminalitet, med en rekke ulike tiltak – tiltak som Justisdepartementet sammen med kunnskapsministeren og arbeids- og inkluderingsministeren har vurdert som de mest effektive og målrettede, fordi vi ønsker å satse bredt på det.

I tillegg til det vi gjør på politi, styrker vi også Økokrim, for å gå etter pengene. Vi styrker også Finanstilsynet, for å ta de profesjonelle tilretteleggerne av kriminalitet, og vi har sendt på høring nå i høst å gjøre det lettere med det som kalles sivilrettslig inndragning, for å ta ressursene når vi faktisk først har klart å avdekke kriminaliteten.

Vi gjør altså en rekke tiltak. Vi styrker politibudsjettet kraftfullt. Vi styrker forebyggende tiltak med over 400 mill. kr. Vi styrker Finanstilsynet, nettopp fordi vi ønsker å ta de profesjonelle tilretteleggerne, og vi endrer lovverket slik at vi skal gjøre det lettere å beslaglegge verdiene. Summen av dette gjør at det skal bli mye vanskeligere å være kriminell i Norge, med et sterkere politi, et sterkere Økokrim og et sterkere finanstilsyn – og lettere å dra inn pengene.

I tillegg gjør vi noe som Høyre valgte å ikke gjøre da de satt i regjering: styrke tollvesenet. Det er viktig at vi også har kontroll ved grensene, så vi kan stoppe mer kriminalitet, ha flere tollere og mer utstyr.

Summen av tiltak gjør at dette er en kraftfull satsing på trygghet i Norge. Det blir mer politi, mer toll, flere tiltak og endring av lover som gjør at det å være kriminell i Norge skal bli vanskelig i årene som kommer.

Mari Holm Lønseth (H) [11:03:26]: Det skulle bare mangle at ikke regjeringen sørget for en videreføring og en liten styrking av politibudsjettene etter at man i tre år har sørget for at det har blitt flere hundre færre politifolk i politidistriktene, noe som har bidratt til at vi har fått færre forebyggende avdelinger, og at ungdomskriminaliteten øker.

Det er fascinerende: Finansministeren sier nå at det er tydelige prioriteringer i dette budsjettet. Det virker da som det er en tydelig prioritering å velge å fjerne det nasjonale exitprogrammet, som kunne bidratt til at vi fikk brutt opp og faktisk knust noen av disse gjengene, noe regjeringen og finansministeren snakker mye om, men tydeligvis ikke leverer noe for. Jeg opplever at finansministeren kom med mange ord i sin innledning, men spørsmålet mitt var om han mener at et kutt i det nasjonale exitprogrammet – avhopperprogrammet – bidrar

til å bekjempe alvorlig kriminalitet. Det vil jeg gjerne ha et svar på.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:04:25]: Der svarte jeg at når det gjelder de helt konkrete enkelttiltakene og hvordan vi bruker de midlene mest effektivt, må det tas med justisministeren. Vi har økt bevilgningene til forebyggende tiltak med over 400 mill. kr. Akkurat hvordan vi skal bruke de 405 mill. kr, får man ta med de ansvarlige statsrådene, men vi som regjering setter av mer ressurser og skal bruke dem mest mulig effektivt og tryggest mulig.

I tillegg til det vi gjør for å styrke politi, finanstilsyn, tollvesen og lovverk, styrker vi også soningskapasiteten. Målet er at det skal bli flerdoblet soningskapasitet i norske ungdomsfengsler, og vi skal ha et hurtigløp i domstolene. Vi har også satt i gang et arbeid som forrige regjering med Høyre og Fremskrittspartiet ikke gjorde, med tiltak for dem som er under 15 år, med nasjonale trygghetshus. Det er en sum av tiltak vi nå gjør.

Det må være et paradoks – når Høyre er så høye og mørke – at da vi kom inn i regjering, økte vi politibudsjettene kontra det forslaget som forelå fra Høyres justisminister, for det var for dårlig. Mange av sektorene har blitt rammet av de harde ABE-kuttene som Høyre sto i spissen for.

Mari Holm Lønseth (H) [11:05:31]: Da må jo finansministeren selv synes at det er fryktelig dårlig, når han har presentert statsbudsjett etter statsbudsjett som gjør at vi faktisk har færre politifolk i gatene sammenlignet med da finansministeren tok over Finansdepartementet.

Det er altså finansministeren som har ansvaret for statsbudsjettet og de prioriteringene som gjøres. Det å skyve fagstatsrådene foran seg synes jeg heller ikke er særlig realt. Det er jo en realitet at finansministeren har funnet rom til mange andre prioriteringer på justisfeltet som ikke nødvendigvis bidrar til å bekjempe den kriminaliteten vi ser. For eksempel er det bare i løpet av de siste ukene åpnet fire nye politikontorer som skal ha åpent fire–fem timer to ganger i uken. Det er ikke det at vi har politikontorer som har åpent mellom kl. 10 og 14 to dager i uken, som løser de store utfordringene vi ser med ungdomskriminalitet, overgrep mot barn eller kriminelle nettverk.

Hvorfor er det sånn at finansministeren finner penger til å opprette disse politikontorene, som ikke bekjemper denne formen for kriminalitet, framfor å prioritere exitprogrammet?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:06:35]: Her er det en forvridning. Poenget er at vi øker pengebru-

ken på forebyggende tiltak for ungdom kraftig. Det er mye mer penger nå enn det har vært.

Så skal selvfølgelig ulike statsråder vurdere akkurat hvilke programmer som er best. Potten er større. Justiskomiteen kan diskutere hvilke tiltak den mener er best. Det er mer penger til det. Hvis en begynner å se på de siste ukene: Jeg har vært med på én åpning den siste uken, og det var ved en ny bedragerienhet på Gjøvik. Der er det nå over 20 stykker i en helt ny, slagkraftig enhet som skal gå etter bedrageri. En annen stor enhet, som ble markert for to uker siden, er det nye polititjenestestedet på Magnormoen på grensen mellom Norge og Sverige, nettopp for at vi skal gå mer etter svenske gjenger og ta dem. Videre er det det nye polititjenestestedet her på Mortensrud, fordi man ønsker å ha mer tilstedeværelse.

Det er lurt å ha politi som kjenner lokale forhold, men det er også lurt å ha den typen spissede enheter som f.eks. den nye bedragerienheten i Økokrim – som ikke Høyre fikk på plass – som nå er der, som jobber, og som tar kriminelle målrettet og konkret. Det er flere ansatte i politiet i dag enn da Høyre gikk ut av regjeringskontorene, og det kommer til å bli enda flere til neste år.

Presidenten [11:07:41]: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Himanshu Gulati (FrP) [11:07:47]: Mitt spørsmål går til kunnskapsministeren. Det er nå 21 år siden barnehageforliket kom på plass, der Fremskrittspartiet og Siv Jensen var blant initiativtakerne. Det førte til at vi i løpet av få år fikk på plass tusenvis av nye barnehageplasser og sørget for full barnehagedekning. Det var mulig fordi vi kombinerte det beste av offentlig-privat samarbeid, og mange ildsjeler, entreprenører og andre private krefter ble invitert inn som en del av dugnaden.

Etter at den nåværende regjeringen kom inn, er det blitt kuttet flere hundre millioner kroner i pensjonstilskudd til private barnehager. Resultatet er bl.a. at 45 pst. av de private barnehagene nå går i underskudd, og det har blitt lagt ned 184 private barnehager de siste to årene, sammenlignet med 28 kommunale. Fortsatt er det blitt hevdet av regjeringen at private barnehager får mer i pensjonstilskudd enn de har i utgifter. Problemet er at tallene fra barnehagene viser noe helt annet. Oversikten fra Private Barnehagers Landsforbund, PBL, som er hentet fra Storebrand, og som er brutt ned på hver enkelt av de omtrent 1 400 barnehagene, viser noe helt annet. Vi ser der at over 1 000 barnehager, over 70 pst. av de private barnehagene, får mindre enn de har i faktiske, tariff-festede pensjonsutgifter. Staten kompenserer dem altså med mindre, og underkompensasjonen er på omtrent 150 mill. kr.

Jeg ønsker derfor å stille kunnskapsministeren følgende spørsmål: Mener hun fortsatt at de private barne-

hagene får kompensert mer enn de har i pensjonsutgifter? Er hun uenig i tallene fra PBL, og sitter hun eventuelt på andre tall enn det vi andre har?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:09:28]: Først vil jeg si at jeg er enormt glad og takknemlig for den innsatsen som er blitt gjort med å bygge ut barnehageplasser i landet vårt de senere årene. Det har vi trengt alle gode krefter for å få til. Det har vært viktig for foreldrene, det har vært viktig for arbeidslivet, som lettere har fått tak i folk de trenger, og ikke minst har det vært viktig for det enkelte barn, så det er jeg veldig, veldig glad for.

Når det gjelder det konkrete spørsmålet som representanten stiller avslutningsvis, vil jeg si at pensjonsspørsmålet er en del av de viktige samtalene som nå foregår blant partiene på Stortinget knyttet til et nytt forlik. Jeg hadde håpet at også Fremskrittspartiet fortsatt ville sitte rundt det bordet, for å få til en god og forutsigbar løsning på det spørsmålet. Det mener jeg vi hadde vært tjent med alle sammen.

Vi må huske på at før nedjusteringen av pensjonen, som denne regjeringen foreslo, fikk over 90 pst. av de private barnehagene mer i pensjonstilskudd enn de faktisk brukte på pensjon. Faktisk var det sånn at Solberg-regjeringen i budsjettforslaget for 2022 viste til at om lag 90 pst. av barnehagene ble overkompensert for pensjonsutgifter, og at 77 pst. av barnehagene fortsatt ville få dekket sine utgifter med et påslag på 11 pst.

Samtidig som vi ønsker å gjøre tilskuddssystemet mer treffsikkert, anerkjenner vi at det er enkeltstående barnehager som har mindre økonomisk handlingsrom til å tilpasse seg et sånt inntektsbortfall, og derfor ble det også innført en egen overgangsordning for enkeltstående barnehager. Formålet var at endringen skulle være mer målrettet og i tråd med barnehagens faktiske utgifter.

Dette er, som sagt, en del av de viktige samtalene og det som nå diskuteres i et bredt forlik, som jeg hadde håpet at Fremskrittspartiet også ville være med på. Jeg er positiv til de initiativene en vil kunne finne fram til der, og jeg håper at vi sammen kan finne løsninger for en viktig velferdsordning som det barnehagen er.

Himanshu Gulati (FrP) [11:11:29]: Det er ikke bare i barnehagesektoren vi ser nedleggelse. I Innlandet fylke har Arbeiderpartiet og Høyre gått sammen om nedleggelse av to videregående skoler og fire skolesteder. I den sammenheng har justisminister Emilie Enger Mehl – som jo også er fra fylket – sagt følgende til NRK:

«At Arbeiderpartiets fylkesordfører Thomas Breen vil prostituere seg for å få makt sammen med Høyre på denne måten, det synes jeg er vanvittig.»

Jeg vil i den sammenheng spørre kunnskapsministeren om hva hun synes om at fylket sparer på den

måten – ved å legge ned skoler, som det her gjøres i Innlandet – og hva hun synes om ordbruken til sin statsrådskollega i denne saken.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:12:12]: Vi vet jo at fylkeskommunene med Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett faktisk ville fått færre oppgaver og midler enn det de har i dag. Der ligger det inne et kutt på 1,2 mrd. kr, hvis jeg har lest riktig. Det betyr helt klart kutt i fylkeskommunene og tilbudet de gir i dag. Det måtte jo blitt tatt fra en plass, selv om man vil legge det ned.

Når det gjelder skolestrukturer i Norge, er det Stortinget som har bestemt at det er de lokale folkevalgte – fylkestingspolitikere våre og kommunepolitikere våre – som faktisk skal ta de beslutningene. Jeg ønsker ikke en statlig detaljstyring av skolestrukturen i landet vårt.

Presidenten [11:13:02]: Da går vi videre til siste hovedspørsmål.

Margret Hagerup (H) [11:13:18]: Mitt spørsmål går til kunnskapsministeren.

Hver elev teller, men de telles ikke i dag. Det er all grunn til å slå alarm, for det høye fraværet i norsk skole bekymrer både foreldre, lærere og politikere. Barn og unge som er borte fra skolen, mister verdifull læring og verdifull tid med trygge voksne, og de mister et sosialt fellesskap med medelever. Man knekker ikke lesekode eller får til det vanskelige mattestykket hvis man er borte fra skolen. Skal lærerne lykkes med samfunnsoppdraget sitt, må elevene være i klasserommet.

Det viktigste vi kan gjøre for elevene, er å være tydelige på at alle skal være på skolen, og ha god oversikt over hvem som ikke møter opp, slik at det kan fanges opp tidlig. Høyre fikk i opplæringsloven gjennomslag for oppfølging av fravær fra første dag. Det er viktig, men det fordrer at vi har tallene.

Vi har etterspurt et nasjonalt fraværsregister i snart tre år. Årene har gått uten at skiftende statsråder har fulgt opp med faktisk politikk for å få på plass dette. I arbeidslivet ville det vært uhørt ikke å ha kontroll på fraværet. Der har en stålkontroll på dette. Det er tankevekkende at vi vet så lite om fraværet i grunnskolen, for vi lykkes ikke i skolen hvis barna ikke er til stede.

Resultatene i skolen daler. En av tre elever går nå ut av skolen uten å kunne lese og regne skikkelig. Vi klarer med andre ord ikke å gi alle elever et godt nok utgangspunkt til å mestre skolen. Trivsel og fravær henger sammen med læring. Det er ingen elever som gleder seg til skolen hvis de føler at de ikke får det til, men hver elev må telle.

En god skole er den aller viktigste sosialpolitikken vår, og akkurat nå svikter vi altfor mange elever tidlig i

skoleløpet. Spørsmålet mitt er: Hvorfor har ikke regjeringen fått dette på plass, og kan ministeren tidfeste når et nasjonalt fraværsregister faktisk kommer?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:15:12]: Jeg er helt enig med representanten i bekymringen knyttet til økende fravær. Det er veldig alvorlig. Jeg er spesielt bekymret for at andelen elever som er mye borte fra skolen, øker. Den trenden er vi nødt til å snu.

Dessverre ser vi at dette langt på vei også er et internasjonalt problem. Norge er ikke alene om å se denne utviklingen, så her må vi også rett og slett jobbe med holdning og kultur.

Når det gjelder fravær konkret, er det også viktig at vi jobber konkret. Vi har derfor i ungdomsmeldingen signalisert en mer praktisk skole. Der foreslår vi en tiltakspakke hvor det bl.a. skal utvikles nasjonale råd til håndteringen av bekymringsfullt fravær. Det skal også innføres et nytt system som gir oversikt over fravær på alle trinn.

Departementet har nylig sendt det som etterspørres her av representanten, på høring: et forslag om å opprette nasjonale individregister med informasjon om barn i barnehagene og grunnskolen. Etter forslaget skal fraværdata fra de skoleadministrative systemene tas inn i register for grunnskoleopplæring. Dette vil gi en betydelig styrking av kunnskapen om skolefravær, og jeg håper det vil gi oss mer av de virkemidlene vi vet at treffer best mulig. Likevel kan vi ikke slappe av med det, vi er også nødt til å jobbe parallelt for å få ned det bekymringsfulle fraværet i norsk skole.

Margret Hagerup (H) [11:16:40]: Jeg hører statsråden snakke om signaler, men en kommer ikke med en tidfesting, og det er ingen tvil om at dette har tatt lang tid. Tonje Brenna ga i 2022 et oppdrag til Utdanningsdirektoratet om å utrede spørsmål knyttet til fravær i skolen. I april 2023 slo Fafo fast at forskningen på fravær preges av mangelfull statistikk, og at det bør innføres en nasjonal oversikt over fravær på alle trinn. Vi har etterspurt dette i flere år nå. I februar svarte ministeren at Utdanningsdirektoratet leverte sine anbefalinger til Kunnskapsdepartementet i oktober 2023, der de primært anbefaler et fraværsregister, og samme måned gikk Elise Waagen hardt ut i flere medier og sa at det ikke var noen grunn til å somle med å iverksette dette. Det er ett år siden nå. Stadig flere pulter står tomme, og dette er ennå ikke på plass. I min verden er det mye verre enn å somle, det er jo rett og slett å sove på sin vakt. Det er langt på overtid at dette kommer på plass. Hvorfor er ikke statsråden våken og gjør jobben sin?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:17:41]: Representanten snakker om at det gis signaler, men jeg vil jo

langt på vei si at vi faktisk handler. Jeg vet ikke om representanten har fått med seg at departementet akkurat nå i disse dager har sendt på høring et forslag om å opprette nasjonale individregistre med informasjon om barn i barnehage og skole. Ifølge forslaget skal fraværsregistre og data fra de skoleadministrative systemene tas inn i register for grunnskoleopplæring. I alle dager – det ligger der ute. Vi ønsker innspill fra hele landet på hvordan dette kan innrettes best mulig. Det er vi fullt i gang med fordi vi ønsker at det skal gjennomføres så fort som overhodet mulig.

Margret Hagerup (H) [11:18:19]: Det er altså ett år siden Kunnskapsdepartementet fikk i anbefaling at de måtte lage et nasjonalt fraværsregister. Utdanningspolitisk talsperson i Arbeiderpartiet sa for ett år siden at dette haster, og at vi må få det på plass tidligere. I dag sier direktøren i Utdanningsdirektoratet til Aftenposten at et nytt fraværsregistreringssystem som er ute på høring, kan gjøre det lettere å få oversikt over fraværet og hvilke tiltak som må settes inn.

Ministeren har snakket mye. En har sendt noe på høring ett år etter at en var tydelig på at dette trengs. Høyre har etterspurt det i snart tre år. Spørsmålet er jo heller når dette systemet kommer på plass, ikke når det er sendt på høring. Når kan en faktisk få et system der kommunene kan registrere fraværet og sette inn målrettede tiltak for å ta tak i det?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:19:08]: Heldigvis er demokratiet vårt sånn at ting må sendes på høring for at det faktisk skal bli vedtatt. Vi er nå godt i rute for å få til det som representanten etterspør.

Jeg er også utålmodig på vegne av sektoren, men vi må ikke lure oss selv. Vi må ikke tro at et fraværsregister fikser alle problemer i denne saken. Vi er nødt til å jobbe parallelt med dette. Vi er nødt til å ha bedre håndtering av det bekymringsfulle fraværet når det faktisk inntreffer – hvordan man er tidlig på og tett på fra skolens side, og hvordan man har et godt samarbeid mellom hjem og skole. Det er kjempeviktig å være tidlig ute og være nær når dette holder på å skje. Ikke minst er det viktig at man faktisk er på når elevene opplever dette, at man er på og ser om det er faglige innspill en kan komme med, eller sosiale utfordringer på skolen som kan løses. Det er det aller, aller viktigste. Et register løser ikke så mye fra det ene til det andre, men i det langsiktige løpet kan det bidra til å skaffe informasjon, sånn at vi kan få mest mulig treffsikre og riktige tiltak og riktig ressursbruk i skolen.

Margret Hagerup (H) [11:20:11]: Jeg synes dette er oppsiktsvekkende – vi har stått i denne salen, vi har vært i debattstudioer og diskutert dette ganske mange ganger, og regjeringen sleper bena etter seg. I mai 2023

sa Tonje Brenna at en var opptatt av at en ikke skulle innføre nye rapporteringskrav i skolen om det ikke var strengt nødvendig, og at en hadde tenkt på dette ganske lenge. En har altså brukt ett år på å bestemme seg for om en skal sende dette ut på høring. Jeg har full respekt for at ting skal høres, men en kunne sendt dette på høring for et år siden, eller for to år siden, og en kunne tatt tak i dette da en begynte å etterspørre det. Spørsmålet blir: Hvorfor har ikke ministeren prioritert dette, for en har vært ganske ivrig på en del andre anbefalinger? Hvorfor har en ikke prioritert å få en oversikt over hvor mange elever som er borte fra skolen?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:20:56]: Det er, som sagt, viktig å jobbe parallelt langs flere spor for å få ned dette fraværet. Det er ikke et særnorsk problem – det er et internasjonalt problem. Det viktigste nå er å se framover, og det håper jeg representanten vil bruke tiden sin på. Dette er faktisk på høring, og vi ønsker innspill. Vi ønsker å vedta det, men det er komplisert. Det utfordrer muligens ressursbruken i kommunene – det må vi undersøke – ikke minst når det gjelder personvern og sensitive opplysninger og hvordan det kan påvirke i denne saken. Det er vi nødt til å ta på alvor, og vi må gjøre et skikkelig arbeid. Det er nå gjort, og det er ute på høring. Jeg ser fram til innspillene og håper representanten og partiet kan være konstruktive i de videre diskusjonene.

Presidenten [11:21:39]: Den muntlige spørretimen er nå omme.

Sak nr. 2 [11:21:41]

Ordinær spørretime

Presidenten [11:21:43]: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmål 2, fra representanten Frank Edvard Sve til samferdselsministeren, må utsettes til neste spørretime.

Spørsmål 5, fra representanten Silje Hjemdal til kommunal- og distriktsministeren, vil bli tatt opp av representanten Stig Atle Abrahamsen.

Spørsmål 1

Bård Hoksrud (FrP) [11:22:07]: «I over 27 år har Stiftelsen Organdonasjon stått på barrikadene for organdonasjon. I årets budsjettforslag kunne det se ut som at organisasjonen ville miste tilskuddet. Heldigvis

ser det ut til at de får midler, selv om de ikke er nevnt. Det er ifølge stiftelsen over 600 mennesker som venter på et nytt organ, og i fjor mistet 38 mennesker livet mens de ventet. Det er altfor mange.

Hvilke konkrete tiltak vil statsråden iverksette for å få flere personer til å ville bli donorer, samt sikre at sykehusene kan gi flere hjelp?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:22:43]: Tusen takk for et godt og viktig spørsmål.

Organdonasjon redder liv, og regjeringen ønsker økt oppmerksomhet om organdonasjon. Jeg har oppfordret flest mulig til å ta denne samtalen med sine nærmeste og registrere seg på Helsenorge. Det tar under ett minutt, og da er det gjort. Vi vet at en avdød donor kan redde opptil syv liv, så dette har stor betydning.

Stiftelsen Organdonasjon gjør en veldig viktig jobb med å få befolkningen til å si ja til organdonasjon og med å spre kunnskap. De er en viktig og god sparringspartner og samarbeidspartner, og vi ser at arbeidet gir resultater. Derfor er jeg glad for at regjeringen foreslår å videreføre bevilgningen til stiftelsen også i budsjettet for neste år.

Ifølge en opinionsundersøkelse fra 2023 sier 81 pst. ja til organdonasjon, dvs. at befolkningen er grunnleggende sett positiv. Norge ligger rundt det europeiske gjennomsnittet med tanke på antall faktiske donasjoner per million innbyggere per år. For å sikre god utnyttelse av organer er vi også med i et nordisk samarbeid.

Men vi kan enda bedre. Det er dessverre for mange som venter på donasjon, om lag 100, hvis jeg husker rett, og det tallet har vært ganske stabilt over år. Som representanten er inne på, er det dessverre noen som dør hvert år mens de venter. Da mener jeg vi har et stort potensial i å bygge opp under den positive holdningen som er i befolkningen til organdonasjon, og her påhviler det et spesielt ansvar i donorsykehusene. Sykehusene har donoransvarlige leger og donoransvarlige sykepleiere, og det er et stort antall helsepersonell som har gjennomført fagdager om organdonasjon og transplantasjon i regi av Norsk Ressursgruppe for Organdonasjon.

Vi ser at antall donasjoner varierer geografisk og mellom sykehusene. Det er bekymringsfullt. Jeg tror ikke det er noen geografiske begrunnelser som skulle tilsi såpass store forskjeller, og dette går vi nå mer inn i.

Når det gjelder antallet donasjoner fra levende givere, er det først og fremst donasjon av nyre det er snakk om. Det har vært for lavt de to siste årene. Transplantasjonsmiljøet peker på at det faglig sett er bedre å motta nyre fra en levende donor. Vanligvis er det et familiemedlem som gir en nyre til et annet familiemedlem, men vi ser de siste årene at også nære venner har blitt akseptert som givere.

Vi har nå gitt et klart oppdrag til helseregionene om at sykehusene våre skal ha rutiner og systemer for å sikre at pasienter som er aktuelle for organdonasjon, blir vurdert. Jeg er redd for at noen muligheter går tapt, rett og slett fordi systemene ikke fungerer godt nok. Vi ber sykehusene om å sjekke hva som er pasientens ønske proaktivt, og på den måten jobbe systematisk for å bidra til at de mulighetene vi har for organdonasjon, ikke går tapt.

Bård Hoksrud (FrP) [11:25:45]: I utgangspunktet er det ikke alltid at statsråden og jeg er veldig enige, men her gjør statsråden meg litt glad. Jeg ser at han også har vært hos Stiftelsen Organdonasjon og nettopp heiet på viktigheten av at man får flere til å ta dette valget. Det synes jeg er veldig bra.

Samtidig ble jeg veldig bekymret da man i april i år så en sak som viste at 78 nordmenn hadde fått ett eller flere livreddende organer av 21 avdøde. Det er altså 20 færre enn det var i samme periode i fjor, og det viser at dette arbeidet bare må fortsette og intensiveres, og det må gis klar melding ut til helseforetakene om at dette er viktig å følge opp, for det er altså mennesker som dør mens de står i kø.

Jeg har likevel lyst til å utfordre statsråden litt. I går hadde vi høring i helsekomiteen, og da ble vi utfordret på at disse 7 mill. kr var en videreføring, men man skulle egentlig hatt 9 mill. kr hvis man skulle kunne levere den samme kvaliteten på tjenestene.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:26:48]: Jeg tror også at det her er bred politisk enighet. Det er et veldig bra utgangspunkt at folk er såpass positive og har så gode holdninger til dette spørsmålet, og så må vi gjøre flere ting. Vi må oppfordre flere til å ta samtalen med sine nærmeste og registrere seg. Vi har allerede bedt sykehusene, som jeg redegjorde for, om å sørge for at ikke muligheter går tapt – rett og slett at man ikke sjekker eller griper muligheten når den byr seg. Jeg vil også legge til at vi har bedt helseregionene om å vurdere tiltak for å forhindre det vi nå ser av en ganske uberettiget variasjon i antall donorer mellom sykehus og regioner, for jeg tror som sagt ikke at det er noe med forholdet byland, øst-vest eller nord-sør som skulle tilsi at det er såpass store forskjeller. Kanskje handler det rett og slett om at noen deler av landet og noen sykehus er dyktigere på dette enn andre, og da må vi lære av de beste.

Så er det alltid behov over budsjettene, og jeg har stor forståelse for at stiftelsen ønsker mer midler. Denne gangen klarte vi å videreføre bevilgningen på samme nivå som i fjor.

Bård Hoksrud (FrP) [11:27:51]: Utfordringen med å videreføre er at det egentlig betyr at det reelt er et kutt. Jeg har også lyst til å peke på at man i både Sverige og

Danmark har en høyere grad av donorer enn det man har i Norge, og i Finland er det nesten dobbelt så mange. I tillegg ser vi altså at avslagsprosenten i første kvartal 2024 er på 30 pst., mens den normalt ligger på 20 pst. Derfor er det bra at statsråden tar tak i helseforetakene. Likevel har jeg fortsatt lyst til å utfordre ham på at det er veldig alvorlig at man ser en kraftig økning i antall avslag, målt mot det som er normalt. Da kunne jeg gjerne tenke meg at statsråden sa noe om det, og om han er enig i at det er litt trist at det reelt sett egentlig er en nedgang for denne viktige stiftelsen, nettopp med tanke på å få tak i den millionen mennesker som sier de er positive, men som ennå ikke har tatt et aktivt valg om å gi organer hvis de kan det, i en gitt situasjon.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:28:47]: Det er ingen tvil om at stiftelsen gjør en veldig viktig jobb. Vi heier på det arbeidet, og jeg setter også veldig stor pris på at vi har så godt samarbeid med stiftelsen. De er ikke bare viktige ambassadører for et veldig viktig spørsmål og bidrar med et særdeles viktig opplysningsarbeid, de er også veldig gode rådgivere for – tror jeg – alle politiske partier, uansett hvem som sitter i regjering, med tanke på å formidle hva som har effekt og ikke. Også på den måten bidrar de til å dra Norge framover, og det er kjempepositivt at vi har gode krefter rundt oss.

Det er også viktig å si at dette er et ansvar som også spesialisthelsetjenesten og storsamfunnet har. Det at vi f.eks. nå har fått på plass mye enklere registreringsordninger på Helsenorge som gjør at det kan registreres donorkort på under et minutt, er også et stort, stort framskritt. En kan ikke bare se denne satsingen opp mot hva stiftelsen får i budsjetter.

Når vi nå får svar fra helseregionene om både systematikk og rutiner og ser på hvorfor det er geografiske forskjeller, utelukker ikke jeg at det kan være aktuelt også med andre tiltak. Da er det viktig at vi har kunnskap om hva som virker og ikke virker, og så får vi komme tilbake til det – og klarer vi ikke å snu denne trenden, må vi vurdere sterkere lut.

Spørsmål 2

Fra representanten Frank Edvard Sve til finansministeren:

«I det framlagde statsbudsjettet fra regjeringa er det uttalt at regjeringa har som «mål» å starte opp rv. 15 Strynefjellet med arm til Geiranger i fyrste seksårsperiode. I Stortinget sitt vedtak ved behandlinga av Nasjonal transportplan i juni måned står det ettertrykkeleg: «Stortinget ber regjeringa framskynde rv. 15 Strynefjellet, inkludert arm til Geiranger i Nasjonal transportplan

2025–2036, og sikre oppstart i første seksårsperiode.» Stortingsvedtak er faktisk ikkje «rettleiande».

Vil statsråden følge opp Stortinget sitt vedtak?»

Presidenten [11:29:51]: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

Spørsmål 3

Mari Holm Lønseth (H) [11:30:04]: «Antall bedragerier og svindelforsøk øker. Kriminelle nettverk utnytter smutthull i offentlige ordninger og bruker kyniske metoder for å stjele penger fra folk. I alt for stor grad blir saker om bedrageri henlagt, og mange etterforskes ikke på en god nok måte. Mange som utsettes for denne typen kriminaliteten, opplever at politiet ikke har kapasitet eller kompetanse til å ta tak i disse sakene.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre at politiet har ressurser til å håndtere denne typen kriminalitet på en bedre måte?»

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Statsråd Emilie Mehl [11:30:39]: Regjeringens kamp mot økonomisk kriminalitet og bedragerier begynte da Senterpartiet og Arbeiderpartiet la fram Hurdalsplattformen. Etter tre år har vi lagt fram mange solide grep på dette feltet – i form av både nye tiltak, lovarbeid, spesialistkompetanse og ressurser, senest i Gjengpakke 2. Vi la fram en stortingsmelding om økonomisk kriminalitet i mars. Vi skal ta bakmenn. Vi skal inndra mer kriminelle penger og avdekke flere saker.

Listen over tiltak er lang under Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering, og jeg vil nevne ti viktige punkter.

1. Gjengpakke 2, med 10 pst. økning i politiets budsjetter fra 2024 til 2025
2. en ny nasjonal enhet mot bedragerier
3. nye regler for å senke kravet til bevis for å inndra utbytte, herunder fra bedragerier
4. teknologiutvikling i politiet, bl.a. nye verktøy med kunstig intelligens til Økokrim
5. flere spesialletterforskere i politidistriktene
6. økt kompetanse i politiet for å bekjempe økonomisk kriminalitet
7. en felles nordisk trusselvurdering mot digitale bedragerier
8. en ny enhet under Finanstilsynet, som skal starte i 2025, for å ta flere tilretteleggere
9. et nytt advokattilsyn som etableres fra nyttår
10. mer informasjonsdeling mellom politiet, private aktører og offentlige etater

Dette er offensive grep som vi trenger fordi kriminelle stadig finner nye måter å svindle, lure og bedra vanlige folk på. Bedragerier skal ikke være en inntektskilde for folk som vil bedra og lure andre folk.

Så vil jeg si noe nærmere om enkelte punkt. Den nye bedragerienheten til Økokrim åpnet offisielt på Gjøvik senest på mandag. Den vil ha 27 ansatte når den er i full drift. De kan avdekke bedragerier som skjer på tvers av politidistriktene eller har internasjonale forgreininger, og bidra til både å stoppe flere saker og å forebygge saker. De er allerede godt i gang med arbeidet sitt – med gode resultater.

Så har Senterpartiet og Arbeiderpartiet sendt på høring forslag om å endre loven for å inndra mer kriminelt utbytte, og vi mener at kravene til bevis må senkes i disse sakene, sånn at vi kan ta beslag i milliardverdier som er på avveie.

I Gjengpakke 2 får Økokrim også penger til nye verktøy med kunstig intelligens for å systematisere mer informasjon og avdekke bl.a. bedragerinettverk. Gjengpakke 2 styrker også politidistriktene og deres spesialkompetanse på Økokrim-saker i tillegg til politiets generelle innsats. Totalt få politiet 2,4 mrd. kr mer i Gjengpakke 2 i 2025, hvor Økokrim-feltet spesielt får 90 mill. kr. Det kommer i tillegg til de 50 mill. kr som ble øremerket til økonomisk kriminalitet i budsjettet for 2024.

Mari Holm Lønseth (H) [11:33:37]: Takk til statsråden for svaret. Det er veldig mange positive grep som også Høyre har tatt til orde for over tid, f.eks. å få bedre regelverk for inndragning. Vi startet opp med noe av arbeidet da vi satt i regjering selv, men det er klart at det er nødvendig at vi forbedrer regelverket sammenlignet med i dag, og jeg er veldig spent på den høringen som har vært.

Jeg er også veldig positiv til at det er opprettet en bedragerienhet. Jeg mener imidlertid at det er etablert en bedragerienhet på Gjøvik som koster 15 mill. kr mer enn det hadde kostet å etablere den der Økokrim selv rådet til: i Trondheim. De 15 mill. kr hadde kommet godt til nytte for å ta kriminelle framfor å velge å plassere denne enheten et sted hvor politiet selv egentlig ikke ville ha den.

Mitt neste spørsmål knytter seg til de spesialetterforskerne som også statsråden var inne på. Det var satt av 20 mill. kr i øremerkede midler til flere spesialetterforskere. Det har altså ført til tre nye etterforskere. Hva gjør statsråden nå for å sørge for at disse pengene kommer fram til det de var ment å bli brukt til?

Statsråd Emilie Mehl [11:34:38]: Mange av politidistriktene er fortsatt i en prosess med å ansette spesialetterforskerne. To av politidistriktene, Oslo og Øst, har

kanalisert disse ressursene inn i etterforskning av saker om skattesvik, og så følger Politidirektoratet opp dem som ikke har rekruttert.

Jeg vil korrigere premisset som kom i starten av spørsmålet. Høyre har vært ekstremt høye og mørke og kritisert lokaliseringen på Gjøvik, selv om det var et av de tre alternativene som Økokrim selv pekte på da regjeringen skulle ta stilling til hvor dette skulle ligge. Det har faktisk vist seg at det ikke ble dyrere å legge det på Gjøvik enn det ville vært å legge det i f.eks. Trondheim. I starten ble det sagt at man måtte finne nye lokaler på Gjøvik. Det har ikke vært tilfellet. I stedet ligger Økokrim-enheten sammen med Innlandet politidistrikt, og de 15 mill. kr kan brukes på innsats mot bedragerier.

Mari Holm Lønseth (H) [11:35:32]: Jeg forholder meg bare til de svarene som Justisdepartementet tidligere har gitt på dette spørsmålet. Det er jo ingen tvil om at enten det kostet 15 mill. kr mer eller ikke, var rådet fra Økokrim riktignok et annet enn det Justisdepartementet landet på til slutt. Det er også fascinerende når svaret – det samme som justisministeren har svart skriftlig til meg – er at Oslo politidistrikt kanaliserer de millionene som er øremerket til flere spesialetterforskere, inn til skattesvik. For meg høres det ut som man velger å ikke prioritere disse pengene til å ansette flere spesialetterforskere, som er både det regjeringen la til grunn i sin stortingsmelding om økonomisk kriminalitet, og det Stortinget har lagt til grunn.

Er det sånn å forstå at Oslo politidistrikt da ikke vil bruke disse øremerkede midlene på å ansette flere spesialetterforskere?

Statsråd Emilie Mehl [11:36:19]: Jeg vil absolutt si at skattesvik er en del av økonomisk kriminalitet. Jeg har tillit til at politidistriktene kan prioritere dette der det får størst mulig effekt, sånn at det ikke skal være mulig å unndra skatt, skatteplanlegge ulovlig, bedra folk eller gjøre annet som er skadelig i denne sammenheng.

Spørsmål 4

Marius Arion Nilsen (FrP) [11:36:51]: «I NVEs «Scenarioer for kraftmarkedet 2024» leser vi at hvis Norge gjennomfører alle klimatiltakene Miljødirektoratet har foreslått, vil det kunne øke strømprisen i 2030 med 7–10 øre kilowattimen. Snittprisen estimeres da til 87–90 øre/kWt, før nettleie. Tidligere har NVE kommet med estimerer på økte nettinvesteringsbehov på 170 mrd. kroner fram til 2030.

Kan statsråden avklare om regjeringen mener disse prisene er akseptable og levelige, og om man mener det

er rett at forbrukeren tar så mye av regningen for det grønne skiftet?»

Statsråd Terje Aasland [11:37:38]: Regjeringen har som mål å sikre tilgang på ren og rimelig energi over hele landet til enhver tid. Det eneste som virker på sikt, er å få på plass mer kraft, mer nett og mer energieffektivisering. Det er et litt kjedelig svar, men det er det som er realitetene. Dette er en av regjeringens aller viktigste oppgaver.

Regjeringen er opptatt av at energipolitikken skal være rettferdig og treffsikker, bidra til oppnåelsen av klimamålene våre og ikke minst sikre hensynet til forbrukerne. Energidepartementet har gitt Norges vassdrags- og energidirektorat, NVE, i oppdrag å gjøre regelmessige scenarioanalyser av kraftsystemet. For regjeringen er det viktig at vi forbereder oss i dag på det som kommer i framtiden. Rapporten representanten viser til, er en sånn scenarioanalyse. Rapporten har et basisscenario der vi holder oss til vedtatt politikk og ikke gjør noe mer, og der vi ikke når klimamålet. I det scenariet blir det fortsatt økt kraftforbruk og høyere strømpris. Rapporten har også to scenarioer der vi gjør flere klimatiltak enn det som er vedtatt i dag, og i disse scenarioene blir det ytterligere økt forbruk og høyere strømpris.

Det rapporten viser, er at vi står foran en stor økning i kraftforbruket uansett hvilket scenario man legger til grunn, og vi vet at mer kraftproduksjon er viktig for å få prisene ned. Som representanten viser til, har NVE i sin rapport «Scenarioer for kraftmarkedet 2024» anslått at strømprisen i scenariet «Elektrifisering» i hele økonomien kan øke med 7–10 øre/kWt i 2030. Dette scenariet forutsetter at alle klimatiltak Miljødirektoratet har utredet, gjennomføres uten ytterligere tiltak i kraftsystemet, altså at vi øker forbruket uten å få inn mer produksjon. Det er kanskje Fremskrittspartiets politikk, men det er i hvert fall ikke regjeringens politikk. NVEs beregninger viser at en styrket kraftbalanse er et av de viktigste tiltakene for å holde strømprisene på et akseptabelt nivå i årene framover. Derfor er regjeringen opptatt av at vi får på plass nye kraftprosjekter, mer nett og mer energieffektivisering.

Det er de samme historiene vi hører i hele landet. Det er fullt i strømmettet. Det er bedrifter som ikke får øke produksjonen, gjøre investeringer og kutte utslipp. Det er tapte muligheter for Norge.

Neste år er det 20 år siden jeg ble valgt inn på Stortinget for første gang, og minst like lenge har man snakket om at man har dårlig nettkapasitet flere steder i landet. Årene har gått, og problemet har vokst seg større. Nå gjør vi noe med det. Derfor trenger Norge mer nett. Det burde være en åpenbar politisk erkjennelse som alle partier stiller seg bak.

Det har den siste tiden også vært mye oppmerksomhet rundt nettleien, og vi har behov for betydelige investeringer i dette, både som følge av økt etterspørsel etter nettkapasitet, og som følge av et stort reinvesteringsbehov. Det er usikkert hvor mye nettleien vil øke. Det avhenger av hvor store nettinvesteringene faktisk blir, forbruksutviklingen, rentenivået og statenes flaskehalsinntekter. Alle disse størrelsene er usikre, og jeg har god dialog med nettselskapene og Statnett om å holde nettleien lav.

Marius Arion Nilsen (FrP) [11:40:48]: Jeg gratulerer statsråden med 19-årsjubileet, så satser vi på at vi kan si 20-årsjubileet neste år, hvis vi står her begge to. Det underslår ikke det faktum at nettleien nå forventes å øke med 23 pst. fram til 2030, og det er før inflasjon. Med inflasjon er en på 50 pst. Med disse prisene man nå ser, med disse kostnadene på både nettleien og strømprisene, blir ikke kraftbehov et stort problem, for da vil man i stor grad oppleve en industri som ikke har konkurransefortrinn ved å være i Norge, og et næringsliv som vil slite. Regjeringen har gått for havvind, og NVE har kommet med en rapport, som jeg skal nevne i neste spørsmål.

Av det som skal faktureres strømkundene og nettleiekundene, er det 11 mrd. kr mer i 2030 enn i dag, hvorav størsteparten går til avkastning og deretter investeringsavskrivning. Er det et riktig oppsett på nettleiemodellen, eller bør vi se på å endre det, sånn at ikke strømkundene tar regningen?

Statsråd Terje Aasland [11:41:54]: Uansett hvordan vi setter sammen nettreguleringen, vil det være behov for store investeringer. Jeg tror det er det viktigste spørsmålet en må ta stilling til: Ønsker man å legge til rette for økte nettinvesteringer, sånn at vi får fram kraften dit hvor kraften skal brukes, for å understøtte tryggheten for arbeid, klimakutt og videreutvikling av industri og næringsliv? Hvis man velger det, vet vi at det blir økte investeringskostnader og økte kostnader for å drifte nettet og for å investere i nettet, som må betales tilbake. Da er det to valg igjen. Det ene er å ta det over statsbudsjettet, noe jeg mener er en dårlig løsning. Det andre er å fortsette med den ordningen vi har i dag, hvor det er et solidarisk fellesskap som dekker opp det som er nettbehovet.

Konkret til dette med nettreuleringsmodellen: Vi har gjort justeringer. Vi kommer helt sikkert til å gjøre justeringer i tiden framover. Ingenting er endelig fastlagt. Er det noe vi ser på nå, er det hvordan vi gjennom nettleien skal kunne sørge for tidlige investeringer i nettet, sånn at det sikrer bedriftene tilgang på nett.

Marius Arion Nilsen (FrP) [11:43:02]: All den tid husholdningene i liten grad står for et økt forbruk – i

stor grad har de jo redusert forbruket sitt eller holdt det likt, og så har antallet husholdninger økt – er det ganske spesielt at man skyver hele regningen dit. Man ser også nettap. Av de 11 mrd. kr i 2030 vil nettap stå for 2,5 mrd. kr. Hva med et fastprisregime på nettapene for nettselskapene? Det er mye man kan se på, men her velger man i stor grad å sitte og sende regningen videre.

Det handler også om hvilken vei man går på både nettbehov og produksjonsvei. NVE har vi nevnt et par ganger, og havvindsatsingen fikk nylig et ganske kraftig skudd for baugen fra NVE, som ikke ser noen lønnsomhet der, og som ser kjempestore utfordringer med regjeringens havvindsatsing. Har man valgt feil kurs? Burde man gått for vannkraft, burde man regnet med skogen tilsvarende EUs regnemeter, for ikke å måtte sende denne ekstreme regningen til strømkundene, som man nå kommer til å oppleve?

Statsråd Terje Aasland [11:44:06]: Aller først til den analysen som NVE har gjort: Jeg tror vi skal være veldig glad for at den veldig tydelig viser at i 2050 har vi et betydelig kraftoverskudd, priser rundt 50 øre og 60 TWh overskudd i Norden. Det er kjempebra hvis vi kommer i den situasjonen. Hvis vi da ikke behøver å bygge ut mer kraft, er ingenting bedre enn det.

Men det som er galt, er å gjøre det vi har gjort i de siste ti årene, ikke minst da Fremskrittspartiet hadde kontrollen i Energidepartementet, og det er ikke å planlegge for den framtiden som kommer. Det er konsekvensen av det vi ser nå. Det er unnfallenhet i løpet av de siste åtte årene, da bl.a. Fremskrittspartiet enten satt i Energidepartementet eller støttet regjeringen som hadde kontroll på det. Den etterspørselsveksten som foreligger nå, ble ikke forberedt. Derfor er vi på etterskudd når det gjelder nettutbygging. Derfor har vi også problemer på produksjonssiden. Men det scenarioet som har vært i løpet av de siste ti årene, viser oss veldig tydelig at vi må planlegge for framtiden. Det opplever jeg at Fremskrittspartiet ikke ønsker å gjøre – å ta realitetene inn over seg.

Jeg er veldig glad for NVEs analyser, som viser betydelig kraftoverskudd og billige priser i 2050.

Spørsmål 5

Presidenten [11:45:32]: Dette spørsmålet, fra representanten Silje Hjemdal til kommunal- og distriktsministeren, vil verdt teke opp av representanten Stig Atle Abrahamsen.

Stig Atle Abrahamsen (FrP) [11:45:39]: «Vi står i en krise med økt vold, trusler og mobbing i skolen. Vi opplever en enorm vekst i behovet for helsetjenester i alle aldersgrupper i kommunehelsetjenestene. Vi er midt i

en demografisk omveltning med flere eldre og færre unge, og vi må bygge ut eldreomsorgen. På samme tid melder KS at norske kommuner har sin fulle hyre med å kutte over hele linjen da man har et merforbruk på 10 milliarder i inneværende år. Hva vil statsråden gjøre for å sette kommunene i stand til å møte denne tidens utfordringer?»

Statsråd Erling Sande [11:46:17]: Representanten Abrahamsen set ord på ein del utfordringar som er med på å gjere dette til ei krevjande tid for dei norske kommunane, og undersøkingar viser no at det er fleire kommunar som slit med å få balanse i økonomien i 2024. Ei årsak er at skatteinntektene for 2024 ligg an til å bli lågare enn det vi trudde då året starta, men det er også knytt kostnader til demografisk utvikling. Kostnadsauken er blitt høgare enn vi hadde forventa. Dette tek regjeringa på alvor, og vi har signalisert at vi kjem tilbake til i nysalderinga, for å møte noko av denne situasjonen. Vi har hatt møte med KS – sist fredag – for å få ei felles forståing av den økonomiske situasjonen som er i sektoren. Så har eg, som eg var inne på, sagt at eg vil kome tilbake til Stortinget med framlegg om auka løyving til kommunesektoren for inneverande år.

I budsjettet for 2025 legg vi opp til ein realvekst i kommunesektoren sine frie inntekter på 6,8 mrd. kr, og med denne veksten vil sektoren få eit auka handlingsrom på 3,6 mrd. kr etter at berekna meirkostnader til demografi og pensjon er dekt. Det er det største handlingsrommet som kommunane har fått i nyare tid. Så regjeringa stiller opp for kommunane. Vi er samtidig veldig klar over at dette ikkje løyser alle utfordringane som kommunane står i, og at det er nødvendig med både grundig arbeid, prioriteringar og god økonomistyring i kommunane, men også at vi frå fellesskapet, staten, stiller opp i større grad for norske kommunar i det som er ei krevjande tid.

Stig Atle Abrahamsen (FrP) [11:48:12]: Det kan virke som at statsråden gjerne ser alvoret i situasjonen, men når det ikke kommer konkret handling tidlig nok, så vil faktisk heller ikke kommunene kunne forholde seg til det. Norske kommuner står nå og skal også vedta sine budsjetter. De må være i balanse, ellers kommer staten inn med statlig styring. Så når statsråden sier at man skal komme tilbake igjen i nysalderingen med å håndtere dette merforbruket på 10 mrd. kr, ja, da ender jo kommunene – når de skal vedta sine budsjetter – opp med å måtte vedta veldig omfattende kutt. Det er snakk om nedleggelse av skoler, det er snakk om nedleggelse av sykehjem. Det er de sentrale oppgavene til kommunen som blir tatt ned, hvis man ikke faktisk legger pengene på bordet tidnok til budsjettet.

Statsråd Erling Sande [11:49:17]: Representanten Abrahamsen har eit viktig poeng, for det går no føre seg samtidige prosessar rundt i kommunane. Så eg har ein ambisjon om å kome tilbake med tydelege signal før proposisjonen formelt blir fremja i Stortinget knytt til nysalderinga, slik at kommunane i større grad har oversikt over dei økonomiske føresetnadene sine. Det ligg inne i planen.

Stig Atle Abrahamsen (FrP) [11:49:46]: Det gjør meg egentlig veldig bekymret når jeg hører beskrivelsen av tallene og hvilket handlingsrom man mener at kommunene bør ha, med å øke kommunerammen med 6,8 mrd. kr. Det er faktisk mindre enn hva man bommet med for inneværende år. Disse ti milliardene som kommunene går i underskudd med nå, er altså ikke engangspenger. Dette er driften i kommunene, som de også trekker med seg inn i neste år. Kommunene begynner egentlig på ti milliarder i minus. Så får vi nye økte kostnader til kommunene nå, og alt dette skal da dekkes av 6,8 mill. kr.

Jeg er sterkt bekymret, og Fremskrittspartiet er sterkt bekymret, for at dette betyr at man ikke får bygd ut eldreomsorgen slik man skal, men at det snarere – tvert imot – blir nedleggelse og kutt i de sentrale, nære tjenestene.

Statsråd Erling Sande [11:50:54]: Ja, det er ein særskilt krevjande situasjon i norske kommunar no, og altvoret i den situasjonen har blitt tydelegare utover hausten. Eg vil berre understreke at både Framstegspartiet og dei andre partia i salen her var med og behandla kommuneproposisjonen for 2025, og det var jo ikkje slik at Framstegspartiet hadde ei heilt anna ramme enn det regjeringa hadde, med tanke på kor mykje pengar kommunane skulle ha til rådvelde.

Vi må også ta inn over oss at situasjonen har utvikla seg. Det tek regjeringa på alvor. Nettopp difor har det vore viktig for meg å seie tydeleg at vi vil kome tilbake – allereie for inneværende år – med meir midlar, for å avbøte den situasjonen som kommunane står i.

Spørsmål 6

Hege Bae Nyholt (R) [11:52:11]: «Det er krise i norsk skole. Videregående skoler skal legges ned, for eksempel i Innlandet. Viktige linjer står i fare for å utvikles, som naturbruk i Østfold og skogbruk i Buskerud. I mange av landets kommuner er det varslet kutt i skolebudsjettene, og ved flere skoler er det miljøarbeidere og laget rundt eleven som ryker først.

Vil statsråden kalle dette en krise?»

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:52:44]: Regjeringen er kjent med at flere kommuner og fylkeskommuner står i en krevende økonomisk situasjon. Det tar regjeringen på stort alvor og foreslår å styrke kommunesektorens frie inntekter med 6,8 mrd. kr neste år. Det er 0,4 mrd. kr høyere enn varslet i proposisjonen. Med denne veksten vil sektoren få et handlingsrom på 3,6 mrd. kr utover økte demografi- og pensjonskostnader i 2025. Regjeringen har signalisert at det arbeides med oppfølging av situasjonen for kommunesektoren i inneværende år, og vil komme tilbake til Stortinget med forslag senest i forbindelse med nysalderingen av 2024-budsjettet.

Å sørge for et godt skoletilbud er en viktig del av ansvaret til både kommuner og fylkeskommuner som jeg forventer har høy prioritet. Som skoleeier er det kommunene og fylkeskommunene som har ansvaret for drift av skolene, og for at det skal skje i tråd med gjeldende lover og forskrifter.

Fylkeskommunene har et spesielt ansvar for å dimensjonere utdanningstilbudet i tråd med arbeidslivets behov. Jeg deler representantens bekymring for om viktige yrkesfaglige tilbud kan svekkes, i en tid hvor vi vet at behovet for faglært arbeidskraft er stort.

I tillegg til finansieringen av skole over kommunebudsjettet bevilges det også penger for å understøtte konkrete mål i skolen. I år er det bevilget penger til flere bøker i klasserommet, til utstyr og til en rentekompenasjonsordning for tilpasning av bygg for praktisk læring. Fra 2022 er det bevilget betydelige midler til å styrke arbeidet for flere læreplaner i fylkeskommunene. I 2025 er satsingen foreslått videreført med 479 mill. kr.

Ingen folkevalgte tar lett på skolenedleggelse. De kjenner den store betydningen skoler og utdanningstilbud har for både enkeltmennesket og lokalsamfunnet. Jeg har tillit til at folkevalgte i kommunene og fylkeskommunene våre gjør gode prioriteringer som sikrer god læring for elevene, og som legger til rette for at arbeidslivet får god og relevant arbeidskraft. Hvis det innebærer mulige nedleggelse, skal de sørge for at saken blir godt utredet, og at berørte grupper får anledning til å komme med sine synspunkter.

Hege Bae Nyholt (R) [11:55:04]: Ungdom og barn er hjerte og sjel i bygda. Tar man skolen ut av lokalsamfunnet, dør den bygda, sa Matoma i går på Debatten. På mandag var det demonstrasjoner flere steder i Innlandet mot nedleggelse av videregående skoler. Til Dagsrevyen fortalte elevrådsleder Sunniva Ludvigsen ved Dokka videregående om det gode læringsmiljøet og det nære forholdet mellom elever og lærere som nå er truet. Dette skjer altså i et fylke der statsrådets eget parti styrer. Akkurat nå, i dag tidlig, kjøpte det fire busser med

elever fra Dokka for å demonstrere utenfor fylkets hus, da politikerne der skulle diskutere nedleggelse.

Hva vil statsråden si til alle elevene, lærerne og foreldrene i Innlandet som nå står i fare for å miste sin skole?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:55:56]: Det er at jeg forstår veldig godt den situasjonen de står i, og at det for de folkevalgte er krevende avveininger. Dette er en situasjon som får fram mange følelser. Jeg har selv som lokalpolitiker gjennom tolv år og som ordfører stått i situasjoner hvor skolenedleggelse har vært på agendaen. Jeg vet selv hvor krevende det er, hvor viktig det er at disse sakene er godt utredet, og at en gjør viktige avveininger med tanke på reisevei, med tanke på faglig innhold, med tanke på rekruttering, med tanke på det sosiale på den enkelte skole og ikke minst ressursbruk.

Stortinget har bestemt at det er de lokalt folkevalgte som skal ta disse avgjørelsene. De er demokratisk valgt og har fått det ansvaret gjennom lovlige valg. Vi kan ikke ha statlig styring av hvilke skoler i landet vårt som skal legges ned, og hvilke som skal opprettes.

Hege Bae Nyholt (R) [11:57:04]: Forståelse er fint, men jeg tror det hjelper fint lite for de elevene som plutselig kanskje må reise i fire timer for å gå på skolen.

Det er dessverre ikke bare i videregående det skal kuttes, men også i grunnskolen ventes det kutt i flere kommuner. Klassekampen viste for et par uker siden til en oversikt over skolekutt i over 15 kommuner landet rundt. Felles for disse kuttene er at det rammer sosiallærere, miljøarbeidere og forebyggende team, altså det som utgjør det berømte laget rundt eleven – et lag som statsråden ofte snakker varmt om.

Har dette bare vært fagre ord fra kunnskapsministeren, eller har hun tenkt å foreta seg noe for å hindre disse kuttene?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:57:44]: Regjeringen jobber for å styrke laget rundt eleven og den tidlige tverrfaglige innsatsen. Å styrke handler om å gi alle elever de samme mulighetene til å lære og utvikle seg. I statsbudsjettet for neste år er det foreslått flere millioner kroner til å styrke nettopp laget rundt eleven. Det er kommunene og fylkeskommunene som har dette ansvaret, som skal sørge for at kravene i opplæringsloven blir oppfylt, og stille til disposisjon de ressursene som er nødvendig for at disse kravene skal oppfylles.

Det er, som jeg var inne på i mitt innlegg, allerede nå signalisert at det arbeides med oppfølging av situasjonen for kommunene i inneværende år, for vi forstår at den kan være krevende for veldig mange. Derfor vil vi komme tilbake til Stortinget med forslag senest i forbin-

delse med nysalderingen av 2024-budsjettet, for å avhjelpe og vurdere situasjonen slik den er da.

Spørsmål 7

Sveinung Stensland (H) [11:58:51]: Bakgrunnen for mitt spørsmål er en sak som har skapt stor uro i Helse Fonna og kommunene på Haugalandet, og det har vært flere møter mellom helseforetak, høyskole og lokale politikere i de siste ukene:

«I forslaget til statsbudsjett ligger det inne 20 nye studieplasser til medisin ved Universitetet i Bergen for tilbud i Førde. Det har reist usikkerhet rundt fremdriften til Vestlandslegen, da det var lagt opp til å starte opp i Helse Stavanger, bygge videre i Fonna og så fortsette i Førde. Både universitet, høyskole og helseforetakene på Vestlandet har planlagt etter dette.

Kan statsråden forsikre om at fremdriften til Vestlandslegen i Stavanger og oppstart i Haugesund går etter planen uavhengig av de nye plassene i Førde?»

Statsråd Oddmund Hoel [11:59:38]: Regjeringa er oppteken av å utdanne fleire legar i Noreg. Me har utvida kapasiteten gjennom å satse på desentraliserte studiemodellar i medisinutdanningane. Med dette forslaget har regjeringa sørgt for til saman 235 nye studieplassar i medisin. Samanlikna med 2019 utgier det ein auke i den årlege opptakskapasiteten i landet på 37 pst. Det er mykje. Det inkluderer at me har ført vidare 80 medisinplassar frå dei ekstraordinære studieplassane som kom under koronapandemien, og dei var i utgangspunktet meint å vere midlertidige.

Det er særleg i distriktskommunane at det er vanskeleg å rekruttere nok legar. Erfaringane viser at å ha praksis i ein kommune kan ha positiv verknad på motivasjonen for å arbeide i kommunen på eit seinare tidspunkt. Dette ligg til grunn når eg har føreslått fordelinga av nye studieplassar i 2025-budsjettet.

Gjennom studiemodellen Vestlandslegen har Universitetet i Bergen eit mål om å ta i bruk fleire delar av Vestlandet for å utdanne legar. Difor synest eg det er gledeleg at det no ligg til rette for at det vil bli utdanna legar i Førde.

Eg er oppteken av at medisinutdanningane skal ha føreseielege rammer. Me har hatt dialog med Universitetet i Bergen om i kva grad dei har hatt høve og kapasitet til å ta imot fleire studieplassar. Ein flaskehals for medisinutdanningane har vore tilgang på nok praksisplassar. Gjennom desentralisert medisinutdanning kan dei ta i bruk praksisplassar fleire stader.

Nye studieplassar for komande år kan eg ikkje forskottere i dag. Det kjem an på dei vidare budsjettprosess-

ane. Eg ynskjer dialog med Universitetet i Bergen også framover om m.a. deira planar for Vestlandslegen.

Sveinung Stensland (H) [12:01:33]: Det er bra med dialog med universitetet, men det har også vært et veldig tett sammenvevd samarbeid med helseforetakene, både regionalt og lokalt. Grunnen til at det er så mye usikkerhet nå, er at man har gjort dette uten at det har vært dialog med Helse vest, noe som også ble bekreftet i svar på mitt skriftlige spørsmål i forrige uke.

Det ble planlagt opp mot 120 studieplasser, og Vestlandslegen var noe som skulle komme som et alternativ til et eget medisinsk fakultet i Stavanger. Det er en del folk i Rogaland som kanskje kan føle seg litt lurt, når man nå ser at ting ikke går sånn som det var planlagt.

I en styresak i 2020 ble det skissert en tidslinje med oppstart i Helse Fonna og Førde i 2026, og at de første studentene skulle komme i 2029. Nå kommer det plutselig en tildeling til Førde med oppstart i 2028, uten at man sier noe om Helse Fonna, som har brukt ressurser på å utdanne ph.d.-er, få på plass lærekrefter og planlagt for noe etter en tidligere plan. Hvordan skal Helse Fonna og Helse Stavanger tolke det som nå skjer? Vil dette bety en utsettelse for Helse Fonna og Stavanger?

Statsråd Oddmund Hoel [12:02:43]: Helseføretaka, innbyggjarane, universiteta og alle andre skal tolke det me har gjort på utbygging av desentrale medisintutdanninger gjennom heile regjeringssperioden, som at me meiner alvor med dette. Vår kontakt går mot universiteta. Det er dei som er underlagde oss, og det er universiteta som i sin tur har dialogen med helseføretaka og kommunane for å avklare praksiskapasitet og den praktiske gjennomføringa av medisintutdanninga.

Me har levert på det me har sagt når det gjeld medisintutdanning, som så mykje anna. Me gav medisintutdanningsplassar til Stavanger i fjor. Me sa då ingenting om kva som kom til å skje i 2025-budsjettet. Me gjev no 20 studieplassar til Førde. Heile Vestlandet skal med. Me får sjå på komande budsjett kva som kjem til å stå i det, men me leverer på desentrale medisintutdanninger i alle delar av landet.

Sveinung Stensland (H) [12:03:46]: Når jeg hører statsråden, får det meg til å lure på om dette valget er basert på faglige prinsipper eller premisser, om det er

behovet som styrer, eller om det rett og slett er politiske vurderinger. Meg bekjent har Førde tatt utgangspunkt i oppstart i 2027, og nå blir det plutselig forsert. Er man sikker på at det er klargjort?

Det bekymrer meg litt at dialogen utelukkende går mot universitet, for sykehusene og helseforetakene er veldig viktig oppi dette. Jeg har snakket med flere klinikere som er ganske i villrede om hva som skjer. Det er mangel på leger overalt. Jeg har ingenting imot at man starter opp i Førde, men når man gjør dette – litt i strid med det som har vært opprinnelig planlagt – burde det komme et skikkelig signal til Stavanger og Haugesund om at det faktisk skal komme medisinplasser der også.

Som jeg tolker statsråden, er det ingen garanti for at Vestlandslegen vil fortsette i Rogaland. Det er kun en garanti for at det vil starte opp i Førde. Helse Fonna står på vent, og Haugesund må vente. Er det en riktig forståelse, slik jeg hører statsråden nå?

Statsråd Oddmund Hoel [12:04:47]: Me kjem med våre årlege budsjett. Der går våre prioriteringar fram. Det er eit solid fagleg grunnlag for å setje i gang medisintutdanning i Førde. Det har Universitetet i Bergen vore heilt klar på. Sånn forstår me òg Helse Førde. Det var stor jubel då me var i Førde og kunngjorde at det kjem i gang medisintutdanningsplassar der.

Me har levert på utviding av kapasiteten i medisintutdanningane. Me har levert på desentral medisintutdanning no gjennom tre år. Me har levert på desentrale satsingar av utdanning over ein låg sko. Det er noko partiet Høgre gjerne kritiserer oss for, men eg kan garantere både representanten Stensland og alle andre at me har satsing på å få heile landet med i høgare utdanning veldig høgt oppe på lista vår. Heile landet skal med – Haugesund er ikkje noko unntak.

Presidenten [12:05:48]: Då er sak nr. 2 avslutta.

Sak nr. 3 [12:05:50]

Referat

Presidenten [12:05:52]: Det ligg ikkje føre noko referat. Dermed er kartet for i dag ferdig handsama. Ber nokon om ordet før møtet vert heva? – Møtet er heva.

